

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра історії

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуальні проблеми історії країн світу

Для напрямку підготовки 6.020302 Історія*

Автори:

д.і.н., в.о.проф. Буглай Н.М.

Затверджено на засіданні кафедри історії

від « _____ » _____ 20__ р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії інституту історії,

політології та права « _____ » _____ 20__ р.

Затверджено на засіданні Вченої ради інституту історії, політології та права

від « _____ » _____ 20__ р.

Миколаїв 2018

2. Зміст НМК

1. Титульна сторінка
2. Зміст НМК
3. Витяги з ОКХ, ОПП спеціальності
4. Навчальна програма дисципліни
5. Робоча навчальна програма дисципліни
6. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів
7. Конспект лекцій з дисципліни
8. Комплекс завдань для поточного контролю знань
9. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять
10. Завдання на курсові та дипломні проекти
11. Контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять
12. Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети
13. Тести для підсумкового контролю
14. Список методичних рекомендацій та розробок викладача
15. Методичні матеріали, що сприяють самостійній роботі студентів
16. Інші матеріали

3. Витяг з ОПП, ОКХ спеціальності

Витяг з ОПП

Метою курсу «Актуальні проблеми історії країн світу» є ознайомлення студентів з комплексом знань, умінь і навичок про основні закономірності й тенденції розвитку країн світу в різні історичні періоди та дозволяє ознайомитись з новітніми досягненнями в галузі вітчизняної та закордонної науки з всесвітньої історії та історіографії всесвітньої історії.

Завдання курсу «Актуальні проблеми історії країн світу» є формування у студентів об'єктивного, збалансованого, толерантного погляду на історичні події з актуальних проблем історії країн світу різних регіонів в різні періоди часу в контексті цілісної картини історичного розвитку, що дає можливість осмислити взаємозв'язок національних історичних умов з світовими процесами та використовувати набуті знання в майбутній професійній діяльності.

Витяг з ОКХ

У результаті вивчення курсу студент оволодіває теками **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

Критичність та самокритичність. Думати науковими термінами, формулювати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Працювати самостійно, приймати ініціативу та керувати часом. Здатність організовувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та подавати результат вчасно.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Набуття і розвиток здатності:

– володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних стосунків, дотримання принципів толерантності;

– аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;

– застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;

– опановувати й реалізувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття;

– орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства;

– використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних, професійних і суспільно значущих завдань;

– застосовувати знання, уміння та особистий досвід у предметно-перетворювальній діяльності;

продуктивно співпрацювати з партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі.

II. Фахові:

Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати **поточний стан** історичних досліджень.

Знати **зв'язок між** проблемами сьогодення та минулого.

Знати **загальні історичні основи** (діахронічний аспект) минулого.

Володіти **спеціальними знаннями з хронології** та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Набуття і розвиток здатності:

– розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретних історичних умовах певного часу;

– зіставляти історичні події, явища з періодами (епохами), орієнтуватися в науковій періодизації історії;

– використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.

- співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;
- користуючись картою, визначати причини та наслідки історичних подій, процесів, основні тенденції розвитку міжнародних відносин і місця в них України, пов'язані з геополітичними чинниками і факторами навколишнього середовища;
- характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.
- критично аналізувати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність;
- користуватись довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації;
- самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел та відбиті в них історичні факти, явища, події;
- оцінювати, порівнювати, пояснювати факти і явища дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел знань;
- розрізняти інші погляди, визнавати та сприймати цю різноманітність;
- розповідати про історичні події та явища й описувати їх;
- брати участь у дискусії, аргументувати, посилаючись на джерело, власну позицію.
- складати різні типи планів, формулювати доречні питання до історичних текстів;
- готувати аналітичні доповіді, реферати, складати тези, розгорнутий та опорний конспекти й будувати відповідь на цій основі;
- надавати усну та письмову історичну характеристику подіям, явищам, видатним діячам;
- користуватися науковою термінологією; застосовувати поняття як інструмент пізнання нового;
- визначати роль людського фактора в історії, давати всебічну характеристику історичних особистостей, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій, створювати політичні й історичні портрети;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ і подій;
- проводити дослідження різного рівня складності;
- порівнювати, пояснювати, узагальнювати та критично оцінювати факти й діяльність осіб, спираючись на набуті знання, власну систему цінностей, з позиції загальнолюдських і національних цінностей;

– виявляти суперечності в позиціях, різні інтереси, потреби соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку;

– оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними.

4. Навчальна програма дисципліни

5. Робоча навчальна програма дисципліни **МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ** **МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ** **ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО** Кафедра історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Н.І.Василькова
_____ 2018 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ КРАЇН СВІТУ**

ОКР «бакалавр»

Галузь знань: 0203 Гуманітарні науки

Напрямок підготовки: 6.020302 Історія*

Факультет: історичний

2018-2019 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Буглай Наталя Михайлівна, доцент кафедри історії, доктор історичних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри історії

Протокол № 1 від «27» серпня 2018 р.

Завідувач кафедри

історії _____ (Ніколаєв І.Є.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією історичного факультету

Протокол № 1 від «3» вересня 2018 р.

Голова навчально-методичної комісії _____ (Маринченко Г.М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол № 2 від «5» вересня 2018 р.

Голова навчально-методичної комісії університету _____ (Василькова Н.І.)

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Актуальні проблеми історії країн світу» складена Буглай Н.М. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напрямку 6.020302. Історія*

Предметом вивчення навчальної дисципліни є проблемні питання історії країн світу різних регіонів в різні історичні епохи через аналіз закономірностей їх економічного, соціального та політичного розвитку та розгляд геополітичних змін, що сталися внаслідок світових війн.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни «Актуальні проблеми історії країн світу» доцільно організувати в єдиному контексті з тематикою вивчення дисциплін «Історії міжнародних відносин», «Політології», «Соціології», «Основ економічної теорії», «Міжнародного права», «Історії країн Азії та Африки» та ін.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми історії країн світу» є ознайомлення студентів з комплексом знань, умінь і навичок про основні закономірності й тенденції розвитку країн світу в різні історичні періоди та дозволяє ознайомитись з новітніми досягненнями в галузі вітчизняної та закордонної науки з всесвітньої історії та історіографії всесвітньої історії.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Актуальні проблеми історії країн світу» є формування у студентів об'єктивного, збалансованого, толерантного погляду на історичні події з актуальних проблем історії країн світу різних регіонів в різні періоди часу в контексті цілісної картини історичного розвитку, що дає можливість осмислити взаємозв'язок національних історичних умов з світовими процесами та використовувати набуті знання в майбутній професійній діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває теками **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

Критичність та самокритичність. Думати науковими термінами, формулювати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Працювати самостійно, приймати ініціативу та керувати часом. Здатність організовувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та подавати результат вчасно.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Набуття і розвиток здатності:

– володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних стосунків, дотримання принципів толерантності;

– аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;

– застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;

– опановувати й реалізувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття;

– орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства;

– використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних, професійних і суспільно значущих завдань;

– застосовувати знання, уміння та особистий досвід у предметно-перетворювальній діяльності;

продуктивно співпрацювати з партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі.

II. Фахові:

Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати **поточний стан** історичних досліджень.

Знати **зв'язок між** проблемами сьогодення та минулого.

Знати **загальні історичні основи** (діахронічний аспект) минулого.

Володіти **спеціальними знаннями з хронології** та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Набуття і розвиток здатності:

- розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретних історичних умовах певного часу;
- зіставляти історичні події, явища з періодами (епохами), орієнтуватися в науковій періодизації історії;
- використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.
- співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;

- користуючись картою, визначати причини та наслідки історичних подій, процесів, основні тенденції розвитку міжнародних відносин і місця в них України, пов'язані з геополітичними чинниками і факторами навколишнього середовища;
- характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.
- критично аналізувати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність;
- користуватись довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації;
- самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел та відбиті в них історичні факти, явища, події;
- оцінювати, порівнювати, пояснювати факти і явища дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел знань;
- розрізняти інші погляди, визнавати та сприймати цю різноманітність;
- розповідати про історичні події та явища й описувати їх;
- брати участь у дискусії, аргументувати, посилаючись на джерело, власну позицію.
- складати різні типи планів, формулювати доречні питання до історичних текстів;
- готувати аналітичні доповіді, реферати, складати тези, розгорнутий та опорний конспекти й будувати відповідь на цій основі;
- надавати усну та письмову історичну характеристику подіям, явищам, видатним діячам;
- користуватися науковою термінологією; застосовувати поняття як інструмент пізнання нового;

- визначати роль людського фактора в історії, давати всебічну характеристику історичних особистостей, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій, створювати політичні й історичні портрети;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ і подій;
- проводити дослідження різного рівня складності;
- порівнювати, пояснювати, узагальнювати та критично оцінювати факти й діяльність осіб, спираючись на набуті знання, власну систему цінностей, з позиції загальнолюдських і національних цінностей;
- виявляти суперечності в позиціях, різні інтереси, потреби соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку;
- оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин/ 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Актуальні проблеми історії країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст.

Тема 1. Актуальні проблеми розвитку світу останньої третини XIX ст.

Німеччина в 1871-1914 рр. Створення Німецької імперії. Конституція 1871 р. Економічна і соціальна політика Бісмарка. Готська програма соціал-демократії. Вільгельм II. Перехід Німеччини до «світової політики». Англія в 1870-1914 рр. Економічний розвиток. Втрата промислової та торговельної першості. Особливості розвитку робітничого руху в Англії. Реформи Д. Ллойд-Джорджа. Колоніальна політика держави. Підготовка до війни. Третя республіка у Франції. Особливості економічного розвитку. Конституція Третьої республіки. Внутрішня та зовнішня політика. США в 1877-1914 рр. Антимонопольне законодавство. Закон Шермана. «Справедливий курс» Т.

Рузвельта. «Нова демократія» В. Вільсона. Зовнішня політика. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст. Союз трьох імператорів. Ускладнення міжнародної обстановки останньої третини XIX ст. Створення Троїстого союзу. Посилення англо-німецьких протиріч. Міжнародні кризи і конфлікти початку XX ст. Балкани. Гонка озброєнь. Утворення Антанти.

Кредит 2. Актуальні проблеми історії країн світу в 1914-1945 рр.

Тема 2. Дипломатія в роки Першої світової війни

Протистояння військово-політичних блоків. Причини і початок Першої світової війни. План «Шліффена». «Бліцкриг». Стратегічні плани противників. Липнева криза 1914 року. Вступ у війну великих держав. Боротьба за союзників як провідна тенденція дипломатії в період війни. Бойові дії 1914 р. Розгортання масштабів війни. Бойові дії 1915-1916 рр. Бойові дії на морі. Підводна війна. Внутрішнє становище воюючих країн. Антивоєнні виступи. Вступ у війну США. Міжнародні відносини наприкінці війни. Сепаратний вихід Росії з війни. Поразка Німеччини і її союзників. Підсумки та наслідки Першої світової війни.

Тема 3. Міжнародні відносини у міжвоєнний період

Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни. Позиції країн на Паризькій мирній конференції. Основні положення Версальського договору. Повоєнні договори з союзниками Німеччини по Першій світовій війні. Утворення та діяльність Ліги Націй. Основні угоди Вашингтонської конференції 1921-1922 рр. Генуезька, Гаазька, Лозаннська та Локарнська міжнародні конференції. Російсько-німецький чинник міжнародних відносин. Договір у Рапалло. Міжнародні відносини в Європі в другій половині 20-х років XX століття. Плани Ч. Дауеса та О. Юнга. Пакт Бріана-Келлога.

Вплив світової економічної кризи 1929-1933 років на міжнародні відносини. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу (США, Англії, Франції). Загострення англо-німецьких суперечностей. Відмова Німеччини від дотримання статей Версальського договору. Експансіоністські

претензії Італії. Зовнішньополітичні пріоритети СРСР. Зростання агресивності Японії, вторгнення до Китаю. Підготування Німеччини до війни. Діяльність Ліги Націй в умовах наростання воєнної небезпеки. Напад Італії на Ефіопію. Вісь Берлін-Рим-Токіо. Політика «умиротворення» агресорів. Загарбання Німеччиною Австрії. Мюнхенська угода і загарбання Чехословаччини. Німецькі претензії до Литви і Польщі. Англо-франко-радянські переговори 1939 р. Радянсько-німецький пакт від 23 серпня 1939 р. і таємний додатковий протокол до нього. Вплив угоди на подальший розвиток перебіг подій у Європі. Позитиви та недоліки Версальсько-Вашингтонської системи.

Тема 4. Актуальні проблеми історії Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Друга світова війна – результат загострення суперечностей між великими державами. Сучасний стан історіографії: причини, характер, періодизація. Початковий період війни (вересень 1939 – червень 1941 рр.). Напад Німеччини на Польщу. «Дивна війна» на Заході. Окупація Німеччиною Данії, Норвегії, Голландії, Бельгії, Люксембургу. Поразка Франції. Доля Західної країни, Західної Білорусії, Північної Буковини, Бессарабії, держав Прибалтики. Напад СРСР на Фінляндію. Повітряна війна над Англією. Боротьба за Атлантику. Фашистка агресія на Балканах. Початок війни Німеччини проти СРСР. Воєнні дії у 1941 – 1942 рр. Створення антигітлерівської коаліції. Перебіг подій наприкінці 1942 – у 1943 рр. Тегеранська конференція. Проблеми відкриття другого фронту в міжнародних відносинах. Значення Вступ США у Другу світову війну. Окупаційний режим у поневолених країнах та рух Опору. Події останнього періоду війни (січень 1944 – вересень 1945 рр.) та перенесення воєнних дій у ЦСЄ. Завершення та підсумки війни. Основні питання Кримської (Ялтинської), Сан-Франциської та Потсдамської конференцій 1945 р.: створення засад нової системи міжнародних відносин.

Кредит 3. Актуальні проблеми історії країн світу в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 5. Біполярний світ та «холодна війна»

Геополітичні зміни в світі після Другої світової війни та формування нової системи міжнародних відносин. Початок ядерної ери. Фултонська промова Черчілля. Паризька конференція. «Доктрина Трумена» і «План Маршалла». Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході. Утворення та діяльність ООН. «Холодна війна» та становлення біполярної структури світу. Утворення НАТО та ОВД. Процес деколонізації у повоєнному світі. Створення та діяльність Руху Неприєднання. Регіональні конфлікти.

Тема 6. Проблеми міжнародних систем у 1970-1990-х рр.

Міжнародні відносини першої половини 1970-х років. Радянсько-американські відносини. Передумови розрядки міжнародної напруженості в першій половині 70-х рр. ХХ ст. «Нова східна політика» ФРН. Досягнення «стратегічного паритету» між СРСР та США. Гельсінкський процес. Підписання Заключного акта НБСЄ. Наростання суперечностей світового розвитку. Вступ радянських військ у Афганістан. Криза політики розрядки та посилення конфронтації між Заходом і Сходом.

Новий курс СРСР у зовнішній політиці. Радянсько-американське домовленості та їх вплив на світові процеси. Перехід від конфронтації до співробітництва. Крах тоталітарних режимів та демократичні революції в Центрально-Східній Європі. Остаточне врегулювання німецької проблеми. Розпад СРСР та утворення СНД. Завершення та наслідки «холодної війни». Переговори з роззброєння у 80-ті роки.

Тенденції міжнародних відносин на рубежі 1990-х-2000-х років. Глобальні проблеми міжнародних відносин. Локальні та регіональні конфлікти в міжнародних відносинах. Країни Європейського Союзу в міжнародних відносинах. Сучасний стан і перспективи розвитку міжнародних відносин.

Українська РСР на міжнародній арені з 1944 року. Зовнішня політика України на шляху до незалежності. Відносини України з Росією та країнами СНД. Україна та США в міжнародних відносинах. Міжнародне співробітництво України з ЄС. Україна у регіоні ЦСЄ. Участь України в міжнародних організаціях. Основні напрями зовнішньої політики України на сучасному етапі.

3. Рекомендована література:

Базова:

1. Арах М. Европейский союз: видение политического объединения. – М., 1998.
2. Андреев В.Г. Геополитика и мировые войны XX века. // США-Канада: экономика, политика, культура. – 1999. – №11.
3. Арбатов Г. Свидетельство современника. – М., 1991.
4. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
5. Бажанов Е.П. Советско-китайские отношения (уроки истории и современность) // Новая и новейшая история. – 1989. – № 2-3.
6. Барановский В.Г. ЕС в системе международных отношений. – М., 1986.
7. Барановский В.Г. Западная Европа: военно-политическая интеграция. – М., 1986.
8. Белецкий В.Н. За столом переговоров. Обсуждение германских дел на послевоенных совещаниях и встречах. – М., 1979
9. Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его геостратегические императивы. – М., 1998.
10. Борисов Р.В. Ближневосточная политика США в 60-е годы. – М., 1982.
11. Борьба СССР против ядерной опасности, гонки вооружений, за разоружие: Документы и материалы. – М., 1987.
12. Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе. – М., 2003.
13. Валента И. Советское вторжение в Чехословакию. 1968. – М., 1991.
14. Венгрия 1956 года. Очерки истории кризиса. – М., 1993.

15. Внешняя политика Советского Союза и международные отношения. 1964-1980: Сборник документов. – М., 1962-1981
16. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. – М., 1995.
17. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: Методологічні аспекти. – К.: Либідь, 2006.
18. Гвоздарев Б.И. Организация американских государств. – М., 1960.
19. Гиренко Ю.С. Сталин-Тито. – М., 1991.
20. Глухарев Л.И. Европейские сообщества: в поисках новой стратегии. – М., 1990.
21. Грайнер Б. Американская внешняя политика от Трумена до наших дней. – М., 1986.
22. Громыко А. Внешняя политика США: уроки и действительность. 60 - 70-е годы. – М., 1978.
23. Движение неприсоединения в документах и материалах. – М., 1975.
24. Джонсон П. Современность. Мир с двадцатых по девяностые годы. – М., 1995.
25. Диалог в Гаване. Карибский кризис. Документы // Международная жизнь. 1992. № 10; 1993. № 1.
26. Дипломатия развивающихся государств. – М., 1976.
27. Добрынин А. Карибский кризис. Свидетельства участника // Международная жизнь. – 1992. – № 7
28. Добрынин А.Ф. Сугубо доверительно. Посол в Вашингтоне при шести президентах США (1962 -1986). – М., 1997
29. Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших часів. – К., 1995.
30. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000.
31. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917-1945). – М. 1996.
32. Дейвіс Н. Європа: Історія/ Пер з англ.. – К.: Основи, 2000.

33. Дубинин Ю.А., Мартынов Б.Ф., Юрьева Т.В. История международных отношений (1975-1991 гг.): Учебник. – М., 2006.
34. Европа между миром и войной. 1918-1939. – М., 1992.
35. Эдельман Дж. Р. Прелюдия холодной войны: к истории советско-американских отношений. // Вопросы истории. – 1991. – № 6.
36. Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред.. Г.М Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2007.
37. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003) / Відп. Ред.. С.В. Віднянський. – К.: Генеза, 2004.
38. История европейской интеграции. 1945 - 1994. – М., 1995.
39. История международных отношений на Дальнем Востоке. Хабаровск, 1965.
40. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945). Навчальний посібник. – К., 2001.
41. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник. – К., 2003.
42. Иванов А.Г. Великобритания и мюнхенський уговор / В свете архивных документов// Новая и новейшая история. – 1988. – №6.
43. Илюхина Р.М. Лига Наций 1919-1934. – М., 1972.
44. Історія сучасного світу: Навч. –метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, Л.О. Титаренко та ін. – К.: КНЕУ, 2006.
45. Как принималось решение о возведении берлинской стены. // Новая и новейшая история. – 1999. – №2.
46. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года. – М., 2000.
47. Калядин А. проблемы запрещения испытаний и распространения ядерного оружия. – М., 1976.
48. Карягин В. Берлин от «железного занавеса» до бетонной стены // Международная жизнь. – 1991. – № 4 – 8.
49. Кашлев Ю. Общеевропейский процесс: вчера, сегодня, завтра. – М., 1990.

50. Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997.
51. Кисилев В.И. Палестинская проблема в международных отношениях: региональный аспект. – М., 1998.
52. Кокошин А.А. В поисках выхода. Военно-политические аспекты международной безопасности. – М., 1989.
53. Корниенко Г.М. Новое о Карибском кризисе // Новая и новейшая история. – 1991. – № 3.
54. Корниенко Г.М. Холодная война. Свидетельство ее участника. – М., 1994.
55. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. – К., 2001.
56. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти. Навч. посіб. Для студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ / В.Ю. Крушинський, В.А. Манжола. – К.: Либідь, 2007.
57. Кулик Б.Т. США и Тайвань против КНР. 1949-1957 // Новая и новейшая история. – 1995. – № 5.
58. Куманев Г.А., Селезнев Г.К. Американская политика «новых рубежей» в Латинской Америке. – М., 1972.
59. Латинская Америка в международных отношениях. XX век: В 2 т. – М., 1988.
60. Лебедев А. Очерки британской внешней политики. 60 - 80-е годы. – М., 1988.
61. Ледовский А.М. Переговоры И.В. Сталина с Мао Цзедуном в декабре 1949 – феврале 1950 // Новая и новейшая история. – 1997. – № 1.
62. Максимычев И. Конец Берлинской стены. // Международная жизнь. – 1991. – №2.
63. Манжола В.А. Ядерное оружие Франции и вопросы европейской безопасности. – К., 1989.
64. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки): Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів/ В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін.. – К., Либідь, 2003.

65. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-х – 40-х гг. – М. 1996.
66. Международные конфликты. – М.. 1972.
67. Международные отношения в Азиатско-Тихоокеанском регионе. – М., 1979.
68. Международные отношения на Дальнем Востоке в послевоенные годы: В 2 т. – М., 1978.
69. Мельников Е. Корейская война 1950 – 1953 гг. размышления о причинах конфликта и его действующих лицах // Международная жизнь. – 1995. – № 8.
70. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека. // Вопросы истории. – 1992. – №2-3.
71. Морозов Г.И. Международный терроризм. // США: экономика, политика, идеология. – 1997. – №2.
72. Мусатов В.Л. СССР и венгерские события 1956 г. Новые архивные материалы // Новая и новейшая история. – 1993. – № 1
73. Наринский М.М. СССР и «план Маршалла». По материалам архива Президента РФ // Новая и новейшая история. – 1993. – № 2
74. Наринский М.М. Берлинский кризис (1948-1949 гг.). Новые документы из российских архивов. // Новая и новейшая история. – 1995. – №3.
75. Нариси з історії (1901-1945) ХХ століття: Історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А.Ф. Трубайчука. – К., 1998.
76. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків–засновників Європейського Союзу. – К., 2009.
77. Организация африканского единства: Сборник документов. – М., 1970.
78. Организация Объединенных Наций: Сборник документов. – М., 1981.
79. Орлик И.И. Запад и Прага в 1968 г. // Новая и новейшая история. – 1996. – № 3.
80. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1999.

81. Пахненко Г. Анатомия одного политического решения: К 45-летию плана Маршалла // Международная жизнь. – 1992. – № 5
82. Первая мировая война и проблемы политического переустройства Центральной и Юго-Восточной Европы. – М., 1991.
83. Петров Д.В. внешняя политика Японии после второй мировой войны. – М., 1993.
84. Пихоя Р.Г. Чехословакия, 1968. Взгляд из Москвы. По документам ЦК КПСС // Новая и новейшая история. 1994. № 6; 1995. № 1
85. Политические кризисы и конфликты 50 – 60-х годов в Восточной Европе. – М., 1993.
86. Політична історія ХХ ст.: навчально–методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В.Ф. Салабай, Я.А. Титаренко, Л.О. Панчук та ін. – К., 2002.
87. Политические переговоры – СССР, Великобритании и Франции 1939г. в свете французских дипломатических документов / Новая и новейшая история. -1989 – № 6.
88. Примаков Е.М. Анатомия ближневосточного конфликта. – М., 1984.
89. Радионов А.А. Записки посла СССР в Пакистане. 1971 – 1974 // Новая и новейшая история. 1997. № 1 – 2
90. Рахманинов Ю.Н. Послевоенное урегулирование в Европе. – М., 1984
91. Рогов С.М. 11 сентября 2001 года: реакция США. // США-Канада: экономика, политика, культура. – 2001. – №11.
92. Розанцева Н.А. ООН в алжирской политике де Голля (1958 – 1962) // Новая и новейшая история. – 1995. – № 4
93. Роцин А. ООН и «холодная война» // Новая и новейшая история. – 1991. – № 5
94. Роцин А. Так начиналась ООН // Международная жизнь. – 1992. – № 7
95. Роцин А. Международная безопасность и ядерное оружие. – М., 1979
96. Роцин А. Послевоенное урегулирование в Европе. – М., 1989

97. Рубан С.Н. Участие СССР в корейской войне (новые документы) // Вопросы истории. – 1994. – № 11
98. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть): Навч.-довід. посібник. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005.
99. Сич О.І. Історія західного суспільства в міжвоєнний період (1919–1939): Навч. посібн. – Чернівці: Наші книги. – 2008.
100. Сич О.І. Світ в другій половині ХХ – на початку ХХІ : основні тенденції політичного та соціально–економічного розвитку: Навч. посібн. – Чернівці, 2010.
101. Современные международные отношения.: Учебник. – М., 2000.
102. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. – М., 1954.
103. Сборник документов и материалов по Японии. 1951 – 1953. – М., 1954.
104. Сборник основных документов по вопросам советско-японских отношений. 1954 – 1972 гг. – М., 1973.
105. Секретная советско-югославская переписка 1948 г. // Вопросы истории. – 1992. – № 4 – 7.
106. Славинский Б.Н. Советская оккупация Курильских островов (август – сентябрь 1945). – М., 1993.
107. Советская внешняя политика в годы «холодной войны». – М., 1995.
108. Советская внешняя политика в ретроспективе. 1917 – 1991. – М., 1993.
109. СССР в борьбе за безопасность и сотрудничество в Европе. 1964 – 1987: Сборник документов. – М., 1988.
110. СССР в мировом сообществе: от старого мышления к новому. – М., 1990.
111. СССР и восточноевропейские страны в 1994 – 1949 гг. – М., 1995.
112. Стрижов Ю. СССР и создание государства Израиль // Международная жизнь. – 1995. – № 11 – 12.
113. Суэцкий канал: Сборник документов. – М., 1957.

114. Текст Североатлантического договора // Международные отношения и внешняя политика СССР: Сборник документов. 1871 – 1957. – М., 1957.
115. Типпельскирх К. История Второй мировой войны. – Т.1-2. -М., 1995.
116. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. – Т. 1-2. – К.: Основи, 1995.
117. Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления. – М., 1996.
118. Топорнин Б.Н. Европейская интеграция : правовые проблемы. – М., 1992
119. Топорнин Б.Н. Европейское право. – М., 1998
120. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна. – К.: Либідь, 1999.
121. Тюлин И.Г. Внешнеполитическая мысль современной Франции. – М., 1988.
122. 1939 год: уроки истории. – М., 1990.
123. Україна у міжнародних відносинах XX століття: Навч. посібн./ За ред. проф. Малика Я.Й. – Львів: Світ, 2004.
124. Федоренко Н.Т. Сталин и Мао Цзедун // Новая и новейшая история. 1991. № 1.
125. Филлитов А.М. Германский вопрос: от раскола к объединению. – М., 1993.
126. Фридрих К., Бжезинский З. Тоталитарная диктатура и демократия. – М., 1991.
127. Холодная война. Новые подходы, новые документы. – М., 1995.
128. Цветков Г.Н. СССР и США: отношения, влияющие на судьбы мира. К., 1988.
129. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917- 1945рр. Навч. посіб. для студентів ВНЗ. – К.: Либідь, 1997.
130. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник, 3–те вид. стереотипне. – Львів: Новий світ, 2006.
131. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. – К: Либідь, 2006.

132. Чекаленко Л. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник. – 2 вид. – К.: Кондор, 2011.
133. Чувахин Д. С. Записки советского посла в Израиле. 1964 – 1967 // Новая и новейшая история. 1996. № 5.
134. Шлезингер А. Некоторые уроки «холодной войны» // Новая и новейшая история. 1991. № 1.
135. Шпенглер Освальд. Закат Европы. –Т.1. – М.: Мысль, 1993.
136. Эдельман Дж. Прелюдия «холодной войны»: к истории советско-американских отношений // Вопросы истории. – 1991. – № 6.
137. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.: Республика, 1994.

Допоміжна

1. Авраменко С. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика, политика и идеология. – М., 1990.
2. Адиебеков Р. Коминформ и послевоенная Европа (1947-1956). – М., 1994.
3. Батюк В. Геополитический контекст начала холодной войны: уроки для 90-х/ США //ЭПИ. – 1994, – №8-10.
4. Белоус В. На пути к глобальной безопасности. МЭМО, 1999, №9.
5. Белоусов М. Участие Украинской ССР во взаимодействии стран социализма в ООН/ Весник КГУ. – 1982. – №14.
6. Борко Ю. Общеввропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.
7. Брандт В. Воспоминания. – М., 1991.
8. Богомолов О. Перед вызовами глобализма //Свободная мысль. – 2003. – №8.
9. Бузгалин А. Призрак антиглобализма //Свободная мысль. – 2003. – №1.
10. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.
11. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.
12. Весник МИД СССР, 1990.

13. Волощук П. Адаптация НАТО к новым мировым реалиям, Подтекст, 1997, №5-6.
14. Воронов К. Будущее Европы: безопасность через международные отношения МЭМО, 1998, №3.
15. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.
- Горбатчук Г. Кудряченко. Відносини ФРН-НДР: від визначення до єднання. – К., 1994.
16. Гудич Ф. Місце і роль України в новому геополітичному просторі. Нова політика, 1998, №5.
17. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 2002.
18. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии. 1990.
19. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.
20. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века //Свободная мысль. – 2003. – №10,11,12.
21. Иноземцев В. Расколота цивилизация. – М., 1999.
22. История международных отношений и внешней политики СССР в трех томах. – М., 1986-1987.
23. Коппель О, Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ сторіччя. – К., 1999.
24. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.
25. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. –К., 2001
26. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.
27. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма // США: экономика, политика, идеология. – 1997. – №2.
28. Мирский Г. Еще раз о распаде СССР и этнических конфликтах. МЭМО,

1997, №2.

29. Немчинов И. Украинский ответ на геополитические вызовы. Подтекст, 1998, №27, 28.

30. Политические кризисы и конфликты 50-60 гг. в Восточной Европе. – М., 1993г.

31. Скороход Л. Скороход Ю. Миротворча діяльність на тернах СНД. Політична думка, 1997, №11.

32. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.

33. Тимербаев Р. Контроль за ограничением вооружений и разоружением. – М., 1983.

34. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.

35. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. – №2.

36. Чекаленко Л. Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.

37. Черемин С.Е. Россия в условиях глобализации мировой экономики. – М., 2001.

38. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция. – М., 2003.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

8-й семестр – залік

5. Засоби діагностики успішності навчання:

Поточне, кредитне і підсумкове оцінювання знань, контрольні роботи

5. Робоча навчальна програма дисципліни
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Н.І.Василькова
_____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІСТОРІЇ КРАЇН СВІТУ

ОКР «бакалавр»

Галузь знань: 0203 Гуманітарні науки

Напрямок підготовки: 6.020302 Історія*

Факультет: історичний

2018-2019 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми історії країн світу» для студентів ОКР «бакалавр» за напрямом підготовки 6.020302 Історія*

Розробник: Буглай Наталя Михайлівна, доцент кафедри історії, доктор історичних наук, доцент _____ Буглай Н.М.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії
Протокол № 1 від « 27» серпня 2018 року

Завідувач кафедри _____ (Ніколаєв І.С.)

«27» серпня 2018 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів — 3	Галузь знань 02.03 – гуманітарні науки	Нормативна	
	Напрямок підготовки <u>6.020302 Історія*</u>		
Індивідуальне науково-дослідне завдання — 1	спеціальність: <u>ПМСО, вчитель історії</u>	<i>Рік підготовки</i>	
		4-й	
Загальна кількість годин — 90		<i>Семестр</i>	
		8-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 1,2 самостійної роботи студента — 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>бакалавр</i>	<i>Лекції</i>	
		12 год.	
		<i>Практичні</i>	
		18 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Індивідуальні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	
<i>Вид контролю:</i> Залік — 8-й семестр			

Примітка Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (30%/70%).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу «Актуальні проблеми історії країн світу» є ознайомлення студентів з комплексом знань, умінь і навичок про основні закономірності й тенденції розвитку країн світу в різні історичні періоди та дозволяє ознайомитись з новітніми досягненнями в галузі вітчизняної та закордонної науки з всесвітньої історії та історіографії всесвітньої історії.

Завдання курсу «Актуальні проблеми історії країн світу» є формування у студентів об'єктивного, збалансованого, толерантного погляду на історичні події з актуальних проблем історії країн світу різних регіонів в різні періоди часу в контексті цілісної картини історичного розвитку, що дає можливість осмислити взаємозв'язок національних історичних умов з світовими процесами та використовувати набуті знання в майбутній професійній діяльності.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває теками **компетентностями:**

I. Загальнопредметні:

Критичність та самокритичність. Думати науковими термінами, формулювати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Працювати самостійно, приймати ініціативу та керувати часом. Здатність організовувати комплексні завдання протягом певного періоду часу та подавати результат вчасно.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Набуття і розвиток здатності:

- володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних стосунків, дотримання принципів толерантності;
 - аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової історії та культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;
 - застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;
 - опановувати й реалізувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття;
 - орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства;
 - використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних, професійних і суспільно значущих завдань;
 - застосовувати знання, уміння та особистий досвід у предметно-перетворювальній діяльності;
- продуктивно співпрацювати з партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі.

II. Фахові:

Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати **поточний стан** історичних досліджень.

Знати **зв'язок між** проблемами сьогодення та минулого.

Знати **загальні історичні основи** (діахронічний аспект) минулого.

Володіти **спеціальними знаннями з хронології** та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Набуття і розвиток здатності:

- розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретних історичних умовах певного часу;
- зіставляти історичні події, явища з періодами (епохами), орієнтуватися в науковій періодизації історії;
- використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.
- співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;
- користуючись картою, визначати причини та наслідки історичних подій, процесів, основні тенденції розвитку міжнародних відносин і місця в них України, пов'язані з геополітичними чинниками і факторами навколишнього середовища;
- характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.
- критично аналізувати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність;
- користуватись довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації;
- самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел та відбиті в них історичні факти, явища, події;

- оцінювати, порівнювати, пояснювати факти і явища дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел знань;
- розрізняти інші погляди, визнавати та сприймати цю різноманітність;
- розповідати про історичні події та явища й описувати їх;
- брати участь у дискусії, аргументувати, посилаючись на джерело, власну позицію.
- складати різні типи планів, формулювати доречні питання до історичних текстів;
- готувати аналітичні доповіді, реферати, складати тези, розгорнутий та опорний конспекти й будувати відповідь на цій основі;
- надавати усну та письмову історичну характеристику подіям, явищам, видатним діячам;
- користуватися науковою термінологією; застосовувати поняття як інструмент пізнання нового;
- визначати роль людського фактора в історії, давати всебічну характеристику історичних особистостей, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій, створювати політичні й історичні портрети;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ і подій;
- проводити дослідження різного рівня складності;
- порівнювати, пояснювати, узагальнювати та критично оцінювати факти й діяльність осіб, спираючись на набуті знання, власну систему цінностей, з позиції загальнолюдських і національних цінностей;
- виявляти суперечності в позиціях, різні інтереси, потреби соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку;
- оцінювати різні версії й думки про минулі історичні події, визнаючи, що деякі джерела можуть бути необ'єктивними.

2. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Актуальні проблеми історії країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст.

Тема 1. Актуальні проблеми розвитку світу останньої третини XIX ст.

Німеччина в 1871-1914 рр. Створення Німецької імперії. Конституція 1871 р. Економічна і соціальна політика Бісмарка. Готська програма соціал-демократії. Вільгельм II. Перехід Німеччини до «світової політики». Англія в 1870-1914 рр. Економічний розвиток. Втрата промислової та торговельної першості. Особливості розвитку робітничого руху в Англії. Реформи Д. Ллойд-Джорджа. Колоніальна політика держави. Підготовка до війни. Третя республіка у Франції. Особливості економічного розвитку. Конституція Третьої республіки. Внутрішня та зовнішня політика. США в 1877-1914 рр. Антимонопольне законодавство. Закон Шермана. «Справедливий курс» Т. Рузвельта. «Нова демократія» В. Вільсона. Зовнішня політика. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст. Союз трьох імператорів. Ускладнення міжнародної обстановки останньої третини XIX ст. Створення Троїстого союзу. Посилення англо-німецьких протиріч. Міжнародні кризи і конфлікти початку XX ст. Балкани. Гонка озброєнь. Утворення Антанти.

Кредит 2. Актуальні проблеми історії країн світу в 1914-1945 рр.

Тема 2. Дипломатія в роки Першої світової війни

Протистояння військово-політичних блоків. Причини і початок Першої світової війни. План «Шліффена». «Бліцкриг». Стратегічні плани противників. Липнева криза 1914 року. Вступ у війну великих держав. Боротьба за союзників як провідна тенденція дипломатії в період війни. Бойові дії 1914 р. Розгортання масштабів війни. Бойові дії 1915-1916 рр. Бойові дії на морі. Підводна війна. Внутрішнє становище воюючих країн. Антивоєнні виступи. Вступ у війну США. Міжнародні відносини наприкінці

війни. Сепаратний вихід Росії з війни. Поразка Німеччини і її союзників. Підсумки та наслідки Першої світової війни.

Тема 3. Міжнародні відносини у міжвоєнний період

Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни. Позиції країн на Паризькій мирній конференції. Основні положення Версальського договору. Повоєнні договори з союзниками Німеччини по Першій світовій війні. Утворення та діяльність Ліги Націй. Основні угоди Вашингтонської конференції 1921-1922 рр. Генуезька, Гаазька, Лозаннська та Локарнська міжнародні конференції. Російсько-німецький чинник міжнародних відносин. Договір у Рапалло. Міжнародні відносини в Європі в другій половині 20-х років ХХ століття. Плани Ч. Дауеса та О. Юнга. Пакт Бріана-Келлога.

Вплив світової економічної кризи 1929-1933 років на міжнародні відносини. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу (США, Англії, Франції). Загострення англо-німецьких суперечностей. Відмова Німеччини від дотримання статей Версальського договору. Експансіоністські претензії Італії. Зовнішньополітичні пріоритети СРСР. Зростання агресивності Японії, вторгнення до Китаю. Підготування Німеччини до війни. Діяльність Ліги Націй в умовах наростання воєнної небезпеки. Напад Італії на Ефіопію. Вісь Берлін-Рим-Токіо. Політика «умиротворення» агресорів. Загарбання Німеччиною Австрії. Мюнхенська угода і загарбання Чехословаччини. Німецькі претензії до Литви і Польщі. Англо-франко-радянські переговори 1939 р. Радянсько-німецький пакт від 23 серпня 1939 р. і таємний додатковий протокол до нього. Вплив угоди на подальший розвиток перебіг подій у Європі. Позитиви та недоліки Версальсько-Вашингтонської системи.

Тема 4. Актуальні проблеми історії Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Друга світова війна – результат загострення суперечностей між великими державами. Сучасний стан історіографії: причини, характер, періодизація. Початковий період війни (вересень 1939 – червень 1941 рр.).

Напад Німеччини на Польщу. «Дивна війна» на Заході. Окупація Німеччиною Данії, Норвегії, Голландії, Бельгії, Люксембургу. Поразка Франції. Доля Західної країни, Західної Білорусії, Північної Буковини, Бессарабії, держав Прибалтики. Напад СРСР на Фінляндію. Повітряна війна над Англією. Боротьба за Атлантику. Фашистка агресія на Балканах. Початок війни Німеччини проти СРСР. Воєнні дії у 1941 – 1942 рр. Створення антигітлерівської коаліції. Перебіг подій наприкінці 1942 – у 1943 рр. Тегеранська конференція. Проблеми відкриття другого фронту в міжнародних відносинах. Значення Вступ США у Другу світову війну. Окупаційний режим у поневолених країнах та рух Опору. Події останнього періоду війни (січень 1944 – вересень 1945 рр.) та перенесення воєнних дій у ЦСЄ. Завершення та підсумки війни. Основні питання Кримської (Ялтинської), Сан-Франциської та Потсдамської конференцій 1945 р.: створення засад нової системи міжнародних відносин.

Кредит 3. Актуальні проблеми історії країн світу в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 5. Біполярний світ та «холодна війна»

Геополітичні зміни в світі після Другої світової війни та формування нової системи міжнародних відносин. Початок ядерної ери. Фултонська промова Черчілля. Паризька конференція. «Доктрина Трумена» і «План Маршалла». Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході. Уворення та діяльність ООН. «Холодна війна» та становлення біполярної структури світу. Утворення НАТО та ОВД. Процес деколонізації у повоєнному світі. Створення та діяльність Руху Неприєднання. Регіональні конфлікти.

Тема 6. Проблеми міжнародних систем у 1970-1990-х рр.

Міжнародні відносини першої половини 1970-х років. Радянсько-американські відносини. Передумови розрядки міжнародної напруженості в першій половині 70-х рр. ХХ ст. «Нова східна політика» ФРН. Досягнення «стратегічного паритету» між СРСР та США. Гельсінкський процес.

Підписання Заключного акта НБСЄ. Наростання суперечностей світового розвитку. Вступ радянських військ у Афганістан. Криза політики розрядки та посилення конфронтації між Заходом і Сходом.

Новий курс СРСР у зовнішній політиці. Радянсько-американське домовленості та їх вплив на світові процеси. Перехід від конфронтації до співробітництва. Крах тоталітарних режимів та демократичні революції в Центрально-Східній Європі. Остаточне врегулювання німецької проблеми. Розпад СРСР та утворення СНД. Завершення та наслідки «холодної війни». Переговори з роззброєння у 80-ті роки.

Тенденції міжнародних відносин на рубежі 1990-х-2000-х років. Глобальні проблеми міжнародних відносин. Локальні та регіональні конфлікти в міжнародних відносинах. Країни Європейського Союзу в міжнародних відносинах. Сучасний стан і перспективи розвитку міжнародних відносин.

Українська РСР на міжнародній арені з 1944 року. Зовнішня політика України на шляху до незалежності. Відносини України з Росією та країнами СНД. Україна та США в міжнародних відносинах. Міжнародне співробітництво України з ЄС. Україна у регіоні ЦСЄ. Участь України в міжнародних організаціях. Основні напрями зовнішньої політики України на сучасному етапі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових кредитів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		о	л	сем
1	2	3	4	5
II СЕМЕСТР				
Кредит 1. Актуальні проблеми історії країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст.				
Тема 1. Актуальні проблеми розвитку світу	30	2	2	26

Назви змістових кредитів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		о	л	сем
1	2	3	4	5
останньої третини ХІХ ст.				
Разом за кредит 1	30	2	2	26
Кредит 2. Актуальні проблеми історії країн світу в 1914-1945 рр.				
Тема 2. Дипломатія в роки Першої світової війни	10	2	2	6
Тема 3. Міжнародні відносини у міжвоєнний період	10	2	2	6
Тема 4. Актуальні проблеми історії Другої світової війни (1939-1945 рр.)	10	2	4	4
Разом за кредит 2	30	6	8	16
Змістовий модуль 3. Актуальні проблеми історії країн світу в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.				
Тема 5. Біполярний світ та «холодна війна»	15	2	4	9
Тема 6. Проблеми міжнародних систем у 1970-1990-х рр.	15	2	4	9
Разом за кредит 3	30	4	8	18
Усього годин	90	12	18	60
ЗА II СЕМЕСТР	90	12	18	60

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Актуальні проблеми розвитку світу останньої третини ХІХ ст.	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
2	Дипломатія в роки Першої світової війни	2
3	Міжнародні відносини у міжвоєнний період	2
4	Актуальні проблеми історії Другої світової війни (1939-1945 рр.)	4
5	Біполярний світ та «холодна війна»	4
6	Проблеми міжнародних систем у 1970-1990-х рр.	4
	Разом I семестр:	18
	Всього за рік:	18

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Актуальні проблеми розвитку світу останньої третини XIX ст.	26
2	Дипломатія в роки Першої світової війни	6
3	Міжнародні відносини у міжвоєнний період	6
4	Актуальні проблеми історії Другої світової війни (1939-1945 рр.)	4
5	Біполярний світ та «холодна війна»	9
6	Проблеми міжнародних систем у 1970-1990-х рр.	9
	Разом I семестр:	60
	Всього за рік:	60

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Реферативні дослідження

1 . Національно-визвольна боротьба народів Центральної та Південно-Східної Європи наприкінці XIX – на початку XX ст.

2. Соціально-економічний та політичний розвиток слов'янських країн Європи на межі ХІХ – ХХ століть.
3. Перша та Друга Балканські війни.
4. Перша світова війна.
5. Міжнародні відносини у 1920-ті роки.
6. Міжнародні відносини у 1930-ті роки.
7. Радянсько-німецькі переговори 1939 р.
8. Друга світова війна.
9. Зовнішня політика СРСР у 1939-1940 рр.
10. Створення Антигітлерівської коаліції.
11. Виникнення та розгортання «холодної війни».
12. Утворення НАТО та ОВД.
13. Міжнародні відносини наприкінці 70-х – на початку 80-х рр. ХХ ст.
14. Країни Центральної та Південно-Східної Європи після Другої світової війни.
15. Трансформаційні процеси в регіоні ЦСЄ наприкінці 80-х – на початку 90-х рр. ХХ ст.
16. Антикомуністичні революції в країнах ЦСЄ та позиція СРСР.
17. Тероризм як глобальна проблема.
18. Міжнародне співробітництво та боротьба з тероризмом.
19. «Доктрина Трумена».
20. «План Маршала».
21. Створення НАТО.
22. Створення ОВД.
23. Створення АНЗЮС.
24. Багдадський пакт (СЕНТО).
25. Утворення СЕАТО.

10. Методи навчання

Курс «Актуальні проблеми історії країн світу» найбільш повно забезпечує ознайомлення студентів із сукупністю знань закономірностей економічного, соціального та політичного розвитку країн різних регіонів в різний час та надає практичну підготовку до аналізу головних тенденцій і проблем їх суспільного розвитку. Її головне завдання - навчити студентів основам фахових знань та сформуванню об'єктивного, збалансованого, толерантного погляду на історичні події, що дозволяє створити вірне уявлення про загальні закономірності соціального розвитку різних країн світу та дає можливість осмислити взаємозв'язок національно історичних умов з світовими процесами.

«Актуальні проблеми історії країн світу» тісно пов'язана з іншими дисциплінами: історія міжнародних відносин, політологія, соціологія, основи економічної теорії, новітня історія країн Азії та Африки та ін., вивченням яких забезпечує здобуття студентами знань та навичок, необхідних для їх практичних дій для подальшої роботи. На кожному занятті студенти повинні вдосконалюватися знання, вміння, навички, з інших дисциплін.

З метою досягнення високого рівня фахових навичок студентів заняття з предмету підкріплюються пасивними та активними видами педагогічних практик.

На кожному занятті необхідно сприяти виробленню в студентів творчого мислення, формуванню самостійності та ініціативи, спонукати студентів до активної діяльності, максимального використання набутих знань. Особливу увагу на заняттях треба звертати на психологічну підготовку студентів.

На всіх заняттях необхідно навчати студентів швидко орієнтуватися у фактах та історичних подіях, правильно їх оцінювати, ставити обґрунтовані питання, організовувати взаємодію по вивченню історичної карти та джерельно-документальної бази. Студенти повинні постійно вивчати та знати новітні підходи та особливості історіографії та відповідні наукові школи.

З метою виховання ініціативи та вироблення творчого мислення треба спонукати студентів до ведення самостійних спостережень, досліджень, навчати їх визначенню за характерними рисами типів політичного устрою держав.

Основними формами проведення занять є: лекції, семінари, самостійні заняття.

Лекції складають основу теоретичної підготовки студентів. Вони повинні давати студентам фундаментальні знання з предмету, розкрити найбільш складні питання учбового матеріалу, сприяти розвитку мислення студентів, розумінню ними природи глобальних змін, що відбуваються сьогодні в світі та та носити проблемний характер. Рівень проблемності лекції має підвищуватися на кожному наступному курсі навчання.

Лекція повинна відповідати вимогам:

- розкривати певну логічну послідовність основних питань теми, без ускладнення її зайвими деталями;
- мати наукове обґрунтування положень джерел та документів, розкривати методичні складові предмету;
- давати обґрунтування переваг та недоліків соціально-економічного та політичного розвитку країн різних регіонів в різні історичні часи;
- висвітлювати досвід війн та повоєнного врегулювання світу;
- виховувати патріотизм, національну гордість, відданість інтересам своєї держави на тлі вивчення історії інших країн;
- лекція повинна бути ясною, чіткою. Під час лекції необхідно використовувати таблиці, схеми, діафільми; фрагменти учбових фільмів; застосовувати різні сучасні технічні засоби навчання.

Лекція з «Актуальних проблем історії країн світу» повинна спонукати студентів до вивчення додаткової літератури, періодичних видань, створити умови для самостійного розкриття проблемних питань.

Лекція на 2 навчальні години розробляється в обсязі приблизно до 25 сторінок машинописного тексту. Вона, як правило, вміщує 5-6 учбових

питань і складається з трьох основних частин: вступу, основної частини, висновків. У вступі висвітлюється актуальність (значення теми), її основна ідея, встановлюється зв'язок цієї лекції з попередніми заняттями, вказуються мета і план (основні питання) лекції. Вступ має бути стислим і повинен підготувати студентів до сприйняття суті питань. Обсяг вступу - не більше 2-х сторінок. Основну частину лекції складають навчальні питання, де пояснюються науковий зміст теми, вузлові питання, проводиться система доказів із застосуванням доцільних методичних прийомів. Учбові питання розглядаються в їх діалектичному розвитку, з аналізом та узагальненням умов і факторів, які впливають на їх зміст та зміну. Основна частина лекції подається з урахуванням вимог сучасних досягнень історичної науки та принципів особистісно-орієнтованого навчання. Кожне теоретичне положення повинно бути обґрунтоване та доведене, формування і визначення мають бути чіткими, насиченими глибоким змістом. Всі докази та пояснення спрямовані на досягнення поставленої мети, змісту та наукових висновків. Кожне учбове питання закінчується стислими, ясними висновками, що логічно підводять до наступного питання. На закінчення робляться висновки, які виходять із загального змісту лекції, визначаються стислі завдання, які постають перед студентами, даються відповіді на питання, визначається завдання на підготовку до наступних занять.

Семінари проводяться з основних та найбільш складних тем або розділів навчальної програми.

Мета семінару - поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані на лекціях, групових заняттях та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, а також прищеплювати студентам навички самостійного пошуку, удосконалення, узагальнення та викладу матеріалу в усній формі. На семінари необхідно виносити основні питання теми, які потребують обґрунтування та розуміння. Учбові питання семінару не повинні дублювати питання лекцій, а теоретично мають поглиблювати тему, спрямовуючи студентів на творчу роботу з рекомендованою літературою, Як

правило, семінарське заняття береться не більше, ніж 4-6 важливих (проблемних) питань. Розраховуючи час, доцільно визначити на реферат до 15 хвилин, на виступи - до 10 хвилин. У завданні до семінару подається більша кількість питань, ніж планується розібрати на занятті. Воно повинно видаватися студентам не пізніше дня прочитання лекції (циклу лекцій). У завданні відображаються: тема семінару та час, який на нього відводиться; учбові питання, які виносяться на заняття; теми рефератів, список додаткової та основної літератури; завдання для самостійної роботи; методичні рекомендації для підготовки до занять.

Під час розробки завдань для семінару викладач повинен запобігати постановці таких питань, на які є готові відповіді у статутах і підручниках, Основу методики проведення семінару повинна скласти творча дискусія за активною участю всієї навчальної групи, аналіз проблем та пошук шляхів їх вирішення. У вступі, протягом 5-7 хвилин, викладач дає тему та мету заняття, обґрунтовує актуальність, значення теми, доповідає про вимоги основних документів до питань, що вивчаються, оголошує порядок проведення семінару.

Розгляд питань може починатися з заслуховування реферату та його обговорення. Питання, які розглядаються на семінарі ставляться, як правило, перед усіма студентами. Показником методичної майстерності на семінарах є вміння викликати дискусію та керувати нею, досягати обґрунтування студентами відповіді, її зв'язку з розв'язуванням практичних завдань. Інтенсифікація заняття, творча, активна робота кожного студента забезпечується: уникненням шаблонності методики; постановкою додаткових питань, які дозволяють упевнитися в глибині засвоєння матеріалу, уточненням розуміння студентами зв'язку питань, що вивчаються, з практикою; підведенням підсумків виступів у формі, яка викликає діяльне зацікавлення й інтерес студентів і яка спонукає до участі в обговоренні.

Під час семінару повинні створюватися проблемні ситуації, які вирішуються зусиллями викладача та студентів при їх максимальній самостійності. Під час обговорення слід регламентувати виступи, доцільно пропонувати доповідачам обговорювати не тільки зміст питань, а й методичну майстерність, ораторське мистецтво товаришів. Не слід дозволяти читати доповідь по написаному. На кожне обговорене питання викладач повинен зробити ґрунтовний висновок, використовуючи, якщо доцільно, дошку, звернути увагу на позитивне та помилки, прагнучи до розуміння питань всіма,

Курсова робота виконується відповідно до навчального плану і має на меті закріпити й узагальнити знання, навчити студентів, самостійно застосовувати їх для комплексного вирішення конкретних практичних завдань, виробити навички проектування, виконання розрахунків, самостійного проведення наукових досліджень і обґрунтування прийнятих рішень. До курсової роботи кафедра розробляє завдання; для керівництва роботою студентів призначаються керівники з числа викладацького складу кафедри, наукових працівників і керівного складу кафедри.

Курсові роботи виконуються у формі рефератів, методичних розробок. Обсяг курсової роботи 15-20 сторінок, надрукованих на машинці або набраних на ПЕОМ. Кількість тем курсових робіт розробляється на 5-10 більше чисельності студентів.

Тематика курсових робіт розробляється кафедрою нової та новітньої історії та повинна відображати питання з основних дисциплін кафедри. Завдання на виконання курсової роботи видається студенту за 2-3 місяця. У ньому визначені: тема курсової роботи, питання та їх зміст, форма виконання, строк готовності.

Захист курсової роботи здійснюється перед спеціальною комісією кафедри за безпосередньою участю керівника роботи. За результатами захисту виставляється оцінка. У разі отримання незадовільної оцінки студенти виконують роботу з нової теми або переробляють попередню в термін, який встановлено завідувачем кафедри.

Консультація є однією з форм керівництва роботою студентів і надання їм допомоги в самостійному вивченні навчального матеріалу.

Консультації проводяться регулярно під час самостійної роботи і носять переважно індивідуальний характер. У разі поглиблення і закріплення знань, вироблення в студентів навичок збору, аналізу та узагальнення інформаційного матеріалу, підготовки доповідей і повідомлень, придбання і вдосконалення навичок публічних виступів, ведення наукових дискусій, консультації здійснюються науковими працівниками та керівним складом кафедри.

Самостійні заняття є додатковим методом вивчення учбового матеріалу та служать для цілеспрямованої підготовки студентів до майбутньої практичної діяльності. Вони повинні бути спрямовані на вдосконалення знань студентів, розвивати в них здатність самостійно осмислювати вивчений матеріал, формувати навички аналізу, пошуку методів вирішення завдань, розвивати творче мислення, сприяти розвитку таких якостей, як організованість, старанність, наполегливість, цілеспрямованість.

Самостійні заняття проводяться під керівництвом викладача. Для проведення всіх видів занять з «Актуальних проблем історії країн світу» розробляються лекції, плани семінарів, плани самостійних занять, методичні розробки, плани проведення занять. Методичні розробки затверджуються завідувачем кафедри.

11. Методи контролю

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни «Актуальні проблеми історії країн світу» здійснюється на основі результатів проведення поточного, модульного (тематичного), кредитного і підсумкового оцінювання знань.

Об'єктом рейтингового оцінювання знань студентів є програмний матеріал з дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі проведення занять. Його основним завданням є встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів модулів, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх занять, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне і фронтальне опитування студентів, робота на семінарських заняттях, виконання студентами різних видів письмових робіт.

Модульному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення студентами змісту тематики модуля, з урахуванням результатів контрольної роботи, поточної успішності, виконання нормативів, додаткової самостійної роботи (підготовка та презентація рефератів, кросвордів, інформаційних бюлетенів, виконання завдань з розвитку та удосконалення навчально-матеріальної бази, і т. ін.) та навчальної активності студентів.

Оцінка за кредит є сума результатів модульної контрольної роботи і середня арифметична рейтингових балів з кожного навчального модуля.

Завданням *підсумкового контролю* є перевірка глибини засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність використання набутих знань.

Студенту ставиться «зараховано» з вивчення дисципліни за умови, що за результатами семестрового оцінювання знань він отримав 60 і більше балів за кредит.

Якщо за результатами семестрового оцінювання знань студент отримав менше 60 балів за кредит, дисципліна йому не зараховується й розглядається як академічна заборгованість.

Критерії оцінювання:

а) при усних відповідях:

- цілісність, правильність і повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;

- впевненість та аргументованість;
- уміння використовувати положення історичних карт, плакатів, схем;
- використання основної і додаткової літератури;
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

б) при виконанні письмових завдань, контрольних робіт, опрацюванні питань для самостійної роботи:

- повнота, правильність розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати і формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, технічних засобів.

в) при виконанні завдань додаткової самостійної роботи:

- сучасність, актуальність, вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, виявляти проблеми та розв'язувати їх, самостійність у виконанні робіт і оцінних суджень.

г) активність:

- активність під час проведення занять;
- бажання поліпшити результати в навчанні;
- своєчасність подання звітів, матеріалів, виконання поставлених завдань тощо.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота				МКР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 1					
Т1				40	100
60					

Поточне оцінювання та самостійна робота			МКР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 2				
T2	T3	T4	40	100
20	20	20		

Поточне оцінювання та самостійна робота			МКР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 3				
T5	T6		40	100
30	30			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5 (відмінно) / зараховано
B	80-89	4 (добре)	4 (добре) / зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3 (задовільно) / зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Буглай Н.М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2012 рр.): навчально-методичний посібник. – Миколаїв: Іліон, 2013. – 272 с.

2. Навчально-методичний комплекс «Новітня історія країн Європи та Америки».

3. «Історія країн світу та міжнародні відносини в Новий час» Навчально-методичний посібник. / за заг. ред. проф. Й. М. Шкляжа. – Миколаїв: Іліон, 2014. – 648 с.

4. Навчально-методичний комплекс «Нова історія країн Європи та Америки».

14. Рекомендована література

Базова

1. Арах М. Европейский союз: видение политического объединения. – М., 1998.
2. Андреев В.Г. Геополитика и мировые войны XX века. // США-Канада: экономика, политика, культура. – 1999. – №11.
3. Арбатов Г. Свидетельство современника. – М., 1991.
4. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
5. Бажанов Е.П. Советско-китайские отношения (уроки истории и современность) // Новая и новейшая история. – 1989. – № 2-3.
6. Барановский В.Г. ЕС в системе международных отношений. – М., 1986.
7. Барановский В.Г. Западная Европа: военно-политическая интеграция. – М., 1986.
8. Белецкий В.Н. За столом переговоров. Обсуждение германских дел на послевоенных совещаниях и встречах. – М., 1979
9. Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его геостратегические императивы. – М., 1998.
10. Борисов Р.В. Ближневосточная политика США в 60-е годы. – М., 1982.
11. Борьба СССР против ядерной опасности, гонки вооружений, за разоружение: Документы и материалы. – М., 1987.
12. Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе. – М., 2003.
13. Валента И. Советское вторжение в Чехословакию. 1968. – М., 1991.
14. Венгрия 1956 года. Очерки истории кризиса. – М., 1993.
15. Внешняя политика Советского Союза и международные отношения. 1964-1980: Сборник документов. – М., 1962-1981
16. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. – М., 1995.

17. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: Методологічні аспекти. – К.: Либідь, 2006.
18. Гвоздарев Б.И. Организация американских государств. – М., 1960.
19. Гиренко Ю.С. Сталин-Тито. – М., 1991.
20. Глухарев Л.И. Европейские сообщества: в поисках новой стратегии. – М., 1990.
21. Грайнер Б. Американская внешняя политика от Трумена до наших дней. – М., 1986.
22. Громько А. Внешняя политика США: уроки и действительность. 60 - 70-е годы. – М., 1978.
23. Движение неприсоединения в документах и материалах. – М., 1975.
24. Джонсон П. Современность. Мир с двадцатых по девяностые годы. – М., 1995.
25. Диалог в Гаване. Карибский кризис. Документы // Международная жизнь. 1992. № 10; 1993. № 1.
26. Дипломатия развивающихся государств. – М., 1976.
27. Добрынин А. Карибский кризис. Свидетельства участника // Международная жизнь. – 1992. – № 7
28. Добрынин А.Ф. Сугубо доверительно. Посол в Вашингтоне при шести президентах США (1962 -1986). – М., 1997
29. Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших часів. – К., 1995.
30. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000.
31. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917-1945). – М. 1996.
32. Дейвіс Н. Європа: Історія/ Пер з англ.. – К.: Основи, 2000.
33. Дубинин Ю.А., Мартынов Б.Ф., Юрьева Т.В. История международных отношений (1975-1991 гг.): Учебник. – М., 2006.
34. Европа между миром и войной. 1918-1939. – М., 1992.

35. Эдельман Дж. Р. Прелюдия холодной войны: к истории советско-американских отношений. // Вопросы истории. – 1991. – № 6.
36. Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г.М Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2007.
37. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003) / Відп. Ред. С.В. Віднянський. – К.: Генеза, 2004.
38. История европейской интеграции. 1945 - 1994. – М., 1995.
39. История международных отношений на Дальнем Востоке. Хабаровск, 1965.
40. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945). Навчальний посібник. – К., 2001.
41. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник. – К., 2003.
42. Иванов А.Г. Великобритания и мюнхенский уговор / В свете архивных документов// Новая и новейшая история. – 1988. – №6.
43. Илюхина Р.М. Лига Наций 1919-1934. – М., 1972.
44. Історія сучасного світу: Навч. –метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, Л.О. Титаренко та ін. – К.: КНЕУ, 2006.
45. Как принималось решение о возведении берлинской стены. // Новая и новейшая история. – 1999. – №2.
46. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года. – М., 2000.
47. Калядин А. проблемы запрещения испытаний и распространения ядерного оружия. – М., 1976.
48. Карягин В. Берлин от «железного занавеса» до бетонной стены // Международная жизнь. – 1991. – № 4 – 8.
49. Кашлев Ю. Общеевропейский процесс: вчера, сегодня, завтра. – М., 1990.
50. Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997.
51. Кисилев В.И. Палестинская проблема в международных отношениях: региональный аспект. – М., 1998.

52. Кокошин А.А. В поисках выхода. Военно-политические аспекты международной безопасности. – М., 1989.
53. Корниенко Г.М. Новое о Карибском кризисе // Новая и новейшая история. – 1991. – № 3.
54. Корниенко Г.М. Холодная война. Свидетельство ее участника. – М., 1994.
55. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. – К., 2001.
56. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти. Навч. посіб. Для студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ / В.Ю. Крушинський, В.А. Манжола. – К.: Либідь, 2007.
57. Кулик Б.Т. США и Тайвань против КНР. 1949-1957 // Новая и новейшая история. – 1995. – № 5.
58. Куманев Г.А., Селезнев Г.К. Американская политика «новых рубежей» в Латинской Америке. – М., 1972.
59. Латинская Америка в международных отношениях. XX век: В 2 т. – М., 1988.
60. Лебедев А. Очерки британской внешней политики. 60 - 80-е годы. – М., 1988.
61. Ледовский А.М. Переговоры И.В. Сталина с Мао Цзедуном в декабре 1949 – феврале 1950 // Новая и новейшая история. – 1997. – № 1.
62. Максимычев И. Конец Берлинской стены. // Международная жизнь. – 1991. – №2.
63. Манжола В.А. Ядерное оружие Франции и вопросы европейской безопасности. – К., 1989.
64. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки): Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів/ В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін.. – К., Либідь, 2003.
65. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-х – 40-х гг. – М. 1996.
66. Международные конфликты. – М.. 1972.

67. Международные отношения в Азиатско-Тихоокеанском регионе. – М., 1979.
68. Международные отношения на Дальнем Востоке в послевоенные годы: В 2 т. – М., 1978.
69. Мельников Е. Корейская война 1950 – 1953 гг. размышления о причинах конфликта и его действующих лицах // Международная жизнь. – 1995. – № 8.
70. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека. // Вопросы истории. – 1992. – №2-3.
71. Морозов Г.И. Международный терроризм. // США: экономика, политика, идеология. – 1997. – №2.
72. Мусатов В.Л. СССР и венгерские события 1956 г. Новые архивные материалы // Новая и новейшая история. – 1993. – № 1
73. Наринский М.М. СССР и «план Маршалла». По материалам архива Президента РФ // Новая и новейшая история. – 1993. – № 2
74. Наринский М.М. Берлинский кризис (1948-1949 гг.). Новые документы из российских архивов. // Новая и новейшая история. – 1995. – №3.
75. Нариси з історії (1901-1945) ХХ століття: Історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А.Ф. Трубайчука. – К., 1998.
76. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків–засновників Європейського Союзу. – К., 2009.
77. Организация африканского единства: Сборник документов. – М., 1970.
78. Организация Объединенных Наций: Сборник документов. – М., 1981.
79. Орлик И.И. Запад и Прага в 1968 г. // Новая и новейшая история. – 1996. – № 3.
80. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1999.
81. Пахненко Г. Анатомия одного политического решения: К 45-летию плана Маршалла // Международная жизнь. – 1992. – № 5
82. Первая мировая война и проблемы политического переустройства Центральной и Юго-Восточной Европы. – М., 1991.

83. Петров Д.В. внешняя политика Японии после второй мировой войны. – М., 1993.
84. Пихоя Р.Г. Чехословакия, 1968. Взгляд из Москвы. По документам ЦК КПСС // Новая и новейшая история. 1994. № 6; 1995. № 1
85. Политические кризисы и конфликты 50 – 60-х годов в Восточной Европе. – М., 1993.
86. Політична історія ХХ ст.: навчально–методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В.Ф. Салабай, Я.А. Титаренко, Л.О. Панчук та ін. – К., 2002.
87. Политические переговоры – СССР, Великобритании и Франции 1939г. в свете французских дипломатических документов / Новая и новейшая история. -1989 – № 6.
88. Примаков Е.М. Анатомия ближневосточного конфликта. – М., 1984.
89. Радионов А.А. Записки посла СССР в Пакистане. 1971 – 1974 // Новая и новейшая история. 1997. № 1 – 2
90. Рахманинов Ю.Н. Послевоенное урегулирование в Европе. – М., 1984
91. Рогов С.М. 11 сентября 2001 года: реакция США. // США-Канада: экономика, политика, культура. – 2001. – №11.
92. Розанцева Н.А. ООН в алжирской политике де Голля (1958 – 1962) // Новая и новейшая история. – 1995. – № 4
93. Роцин А. ООН и «холодная война» // Новая и новейшая история. – 1991. – № 5
94. Роцин А. Так начиналась ООН // Международная жизнь. – 1992. – № 7
95. Роцин А. Международная безопасность и ядерное оружие. – М., 1979
96. Роцин А. Послевоенное урегулирование в Европе. – М., 1989
97. Рубан С.Н. Участие СССР в корейской войне (новые документы) // Вопросы истории. – 1994. – № 11
98. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть): Навч.-довід. посібник. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005.

99. Сич О.І. Історія західного суспільства в міжвоєнний період (1919–1939): Навч. посібн. – Чернівці: Наші книги. – 2008.
100. Сич О.І. Світ в другій половині ХХ – на початку ХХІ : основні тенденції політичного та соціально–економічного розвитку: Навч. посібн. – Чернівці, 2010.
101. Современные международные отношения.: Учебник. – М., 2000.
102. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. – М., 1954.
103. Сборник документов и материалов по Японии. 1951 – 1953. – М., 1954.
104. Сборник основных документов по вопросам советско-японских отношений. 1954 – 1972 гг. – М., 1973.
105. Секретная советско-югославская переписка 1948 г. // Вопросы истории. – 1992. – № 4 – 7.
106. Славинский Б.Н. Советская оккупация Курильских островов (август – сентябрь 1945). – М., 1993.
107. Советская внешняя политика в годы «холодной войны». – М., 1995.
108. Советская внешняя политика в ретроспективе. 1917 – 1991. – М., 1993.
109. СССР в борьбе за безопасность и сотрудничество в Европе. 1964 – 1987: Сборник документов. – М., 1988.
110. СССР в мировом сообществе: от старого мышления к новому. – М., 1990.
111. СССР и восточноевропейские страны в 1994 – 1949 гг. – М., 1995.
112. Стрижов Ю. СССР и создание государства Израиль // Международная жизнь. – 1995. – № 11 – 12.
113. Суэцкий канал: Сборник документов. – М., 1957.
114. Текст Североатлантического договора // Международные отношения и внешняя политика СССР: Сборник документов. 1871 – 1957. – М., 1957.
115. Типпельскирх К. История Второй мировой войны. – Т.1-2. -М., 1995.
116. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. – Т. 1-2. – К.: Основи, 1995.

117. Тоталитаризм в Европе XX века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления. – М., 1996.
118. Топорнин Б.Н. Европейская интеграция : правовые проблемы. – М., 1992
119. Топорнин Б.Н. Европейское право. – М., 1998
120. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна. – К.: Либідь, 1999.
121. Тюлин И.Г. Внешнеполитическая мысль современной Франции. – М., 1988.
122. 1939 год: уроки истории. – М., 1990.
123. Україна у міжнародних відносинах XX століття: Навч. посібн./ За ред. проф. Малика Я.Й. – Львів: Світ, 2004.
124. Федоренко Н.Т. Сталин и Мао Цзедун // Новая и новейшая история. 1991. № 1.
125. Филлитов А.М. Германский вопрос: от раскола к объединению. – М., 1993.
126. Фридрих К., Бжезинский З. Тоталитарная диктатура и демократия. – М., 1991.
127. Холодная война. Новые подходы, новые документы. – М., 1995.
128. Цветков Г.Н. СССР и США: отношения, влияющие на судьбы мира. К., 1988.
129. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917- 1945рр. Навч. посіб. для студентів ВНЗ. – К.: Либідь, 1997.
130. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник, 3–те вид. стереотипне. – Львів: Новий світ, 2006.
131. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. – К: Либідь, 2006.
132. Чекаленко Л. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник. – 2 вид. – К.: Кондор, 2011.
133. Чувахин Д. С. Записки советского посла в Израиле. 1964 – 1967 // Новая и новейшая история. 1996. № 5.

134. Шлезингер А. Некоторые уроки «холодной войны» // Новая и новейшая история. 1991. № 1.
135. Шпенглер Освальд. Закат Европы. –Т.1. – М.: Мысль, 1993.
136. Эдельман Дж. Прелюдия «холодной войны»: к истории советско-американских отношений // Вопросы истории. – 1991. – № 6.
137. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.: Республика, 1994.

Допоміжна

1. Авраменко С. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика, политика и идеология. – М., 1990.
2. Адиебеков Р. Коминформ и послевоенная Европа (1947-1956). – М., 1994.
3. Батюк В. Геополитический контекст начала холодной войны: уроки для 90-х/ США //ЭПИ. – 1994, – №8-10.
4. Белоус В. На пути к глобальной безопасности. МЭМО, 1999, №9.
5. Белоусов М. Участие Украинской ССР во взаимодействии стран социализма в ООН/ Весник КГУ. – 1982. – №14.
6. Борко Ю. Общеввропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.
7. Брандт В. Воспоминания. – М., 1991.
8. Богомолов О. Перед вызовами глобализма //Свободная мысль. – 2003. – №8.
9. Бузгалин А. Призрак антиглобализма //Свободная мысль. – 2003. – №1.
10. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.
11. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.
12. Весник МИД СССР, 1990.
13. Волощук П. Адаптация НАТО к новым мировым реалиям, Подтекст, 1997, №5-6.
14. Воронов К. Будущее Европы: безопасность через международные отношения МЭМО, 1998, №3.

15. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.
- Горбатчук Г. Кудряченко. Відносини ФРН-НДР: від визначення до єднання. – К., 1994.
16. Гудич Ф. Місце і роль України в новому геополітичному просторі. Нова політика, 1998, №5.
17. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 2002.
18. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии. 1990.
19. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.
20. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века //Свободная мысль. – 2003. – №10,11,12.
21. Иноземцев В. Расколота цивилизация. – М., 1999.
22. История международных отношений и внешней политики СССР в трех томах. – М., 1986-1987.
23. Коппель О, Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ сторіччя. – К., 1999.
24. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.
25. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. –К., 2001
26. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.
27. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма // США: экономика, политика, идеология. – 1997. – №2.
28. Мирский Г. Еще раз о распаде СССР и этнических конфликтах. МЭМО, 1997, №2.
29. Немчинов И. Украинский ответ на геополитические вызовы. Подтекст, 1998, №27, 28.
30. Политические кризисы и конфликты 50-60 гг. в Восточной Европе. – М.,

1993г.

31. Скороход Л. Скороход Ю. Миротворча діяльність на тернах СНД. Політична думка, 1997, №11.
32. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.
33. Тимербаев Р. Контроль за ограничением вооружений и разоружением. – М., 1983.
34. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
35. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. – №2.
36. Чекаленко Л. Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
37. Черемин С.Е. Россия в условиях глобализации мировой экономики. – М., 2001.
38. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция. – М., 2003.

11. Інформаційні ресурси

- Європейська історія – <http://library.byu.edu/-rdh/>
- Європейський Союз – <http://europa.eu.int>
- Історія зарубіжних держав – <http://www.mavicanet>
- Історія війн – <http://www.militera.lib.ru>
- Історія США – <http://www.msstate.edu/archives/>
- Мережа міжнародних організацій – <http://www.ned.org>
- Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/>

6. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з дисципліни «Актуальні проблеми історії країн світу» здійснюється на основі результатів проведення поточного, кредитного (тематичного) і підсумкового оцінювання знань.

Об'єктом рейтингового оцінювання знань студентів є програмний матеріал з дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі проведення занять. Його основним завданням є встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів кредиту, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх занять, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне і фронтальне опитування студентів, робота на семінарських заняттях, виконання студентами різних видів письмових робіт.

Кредитному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення студентами змісту тематики кредиту, з урахуванням результатів контрольної роботи, поточної успішності, виконання нормативів, додаткової самостійної роботи (підготовка та презентація рефератів, кросвордів, інформаційних бюлетенів, виконання завдань з розвитку та удосконалення навчально-матеріальної бази, і т. ін.) та навчальної активності студентів.

Оцінка за кредит є сума результатів контрольної роботи і середня арифметична рейтингових балів з кожного навчального кредиту.

Завданням *підсумкового контролю* є перевірка глибини засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність використання набутих знань.

Студенту ставиться «зараховано» з вивчення дисципліни за умови, що за результатами семестрового оцінювання знань він отримав 50 і більше балів за кредит.

Якщо за результатами семестрового оцінювання знань студент отримав менше 50 балів за кредит, дисципліна йому не зараховується й розглядається як академічна заборгованість.

Критерії оцінювання:

а) при усних відповідях:

- цілісність, правильність і повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;
- впевненість та аргументованість;
- уміння використовувати положення історичних карт, плакатів, схем;

- використання основної і додаткової літератури;
- аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

б) при виконанні письмових завдань, контрольних робіт, опрацюванні питань для самостійної роботи:

- повнота, правильність розкриття питання;
 - цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, класифікувати, узагальнювати і формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
 - підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, технічних засобів.

в) при виконанні завдань додаткової самостійної роботи:

- сучасність, актуальність, вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, виявляти проблеми та розв'язувати їх, самостійність у виконанні робіт і оцінних суджень.

г) активність:

- активність під час проведення занять;
- бажання поліпшити результати в навчанні;
 - своєчасність подання звітів, матеріалів, виконання поставлених завдань тощо.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота						КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 1							
T1						40	100
60							

Поточне оцінювання та самостійна робота					КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 2						
T2	T3				30	100
35	35					

Поточне оцінювання та самостійна робота						КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 3							
T4	T5					40	100
30	30						

Поточне оцінювання та самостійна робота						КР	Накопичувальні
---	--	--	--	--	--	----	----------------

Кредит 4					бали (сума)
T6				40	100
60					

Поточне оцінювання та самостійна робота				КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 5					
T7	T8			30	100
35	35				

Поточне оцінювання та самостійна робота				КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 6					
T9	T10			40	100
30	30				

Поточне оцінювання та самостійна робота				КР	Накопичувальні бали (сума)
Кредит 7					
T11				40	100
60					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5 (відмінно) / зараховано
B	80-89	4 (добре)	4 (добре) / зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3 (задовільно) / зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	не зараховано

7. Конспект лекцій з дисципліни

Лекція 1

Актуальні проблеми розвитку світу останньої третини XIX ст.

План

1. Особливості розвитку світу останньої третини XIX ст.
2. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст.
3. Формування військово-політичних блоків.

4. Локальні конфлікти в Європі.

Література:

1. Готлиб В. Тайная дипломатия во время первой мировой войны. – М.: Соцэкгиз, 1960.
2. Дудко І. Д. Зовнішньополітична практика та національні інтереси США: історичні витоки сучасних тенденцій // Національні інтереси США у пост біполярному світі. – К.: КНЕУ, 2003.
3. Евдокимова Н. П. Между Востоком и Западом: Проблема сепаратного мира и маневры дипломатии австро-германского блока в 1914 – 1917 гг. – Л.: Изд-во Ленинград. ун-та, 1985.
4. Історія дипломатії: Т. 2. Дипломатія за нового часу (1872 – 1919 рр.) / Під ред. В. П. Потьомкіна. — К.: Політвидав, 1948.
5. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006.
6. История внешней политики СССР: В 2 т. – Т. 1.: 1917 – 1945 гг. / Под ред. А. А. Громыко, Б. Н. Пономарева. — М.: Наука, 1980.
7. Первая мировая война. Пролог XX века. - М., 1998.

Лекція 2

Дипломатія в період Першої світової війни

План

1. Початок Першої світової війни. Стратегічні плани противників.
2. Дипломатичні заходи країн в ході Першої світової війни.
3. Міжнародні відносини на завершальному етапі війни.
4. Вихід з війни Росії. Поразка Німеччини.
5. Вплив Першої світової війни на систему міжнародних відносин.

Література:

1. Зайончковский П.А. Мировая война 1914-1918 гг. В 2т. - М., 1938-1939.
2. Нотович Ф.И. Дипломатическая борьба в годы первой мировой войны. - М.; Л., 1947.
3. Готлиб В.В. Тайная дипломатия во время первой мировой войны. - М., 1960.
5. Полетика П.П. Возникновение первой мировой войны. Июльский кризис 1914 г. - М., 1964.
6. Первая мировая война. Пролог XX века. - М., 1998.
11. Джолл Д. Истоки первой мировой войны. - Ростов-на-Дону, 1998.

Лекція 3

Міжнародні відносини у міжвоєнний період

План

1. Світ після Першої світової війни. Паризька мирна конференція.
2. Основні угоди Вашингтонської конференції.
3. Особливості Версальсько–Вашингтонської системи у 1920–ті рр. XX ст.
4. Міжнародні відносини в роки світової економічної кризи.
5. Зовнішня політика Німеччини. Криза Версальсько–Вашингтонської системи.
6. Спроби створення системи колективної безпеки в Європі. Крах політики «умиротворення» агресорів.

Література:

1. Протопопов А.С... История международных отношений и внешней политики России. - М., 2001.
2. Советский энциклопедический словарь. - М., 1980.
3. Никонова С.В. Германия и Англия от Локарно до Лозанны. - М., 1966.
4. Постников В.В. США и дегуманизация Германии. - М., 1957.
5. Иераслян В.Л. Дипломаты лицом к лицу. - М., 1990.
6. Никонова С.В. Очерк европейской политики Германии в 1924-1929 гг.-М., 1977.
7. Советско-германские отношения. Сб. документов. Т. 2. - 1919-1922. -М, 1971.

Лекція 4

Актуальні проблеми історії Другої світової війни.

План

1. Друга світова війна – результат загострення суперечностей між великими державами.
2. Зовнішня політика СРСР у початковий період війни.
3. Створення антигітлерівської коаліції (червень 1941–1942 рр.).
4. Проблеми відкриття другого фронту в міжнародних відносинах.
5. Значення Тегеранської конференції 1943 р.
6. Створення засад Ялтинсько–Потсдамської системи міжнародних відносин.

Література:

1. Алатри П. Происхождение фашизма. - М., 1961.
2. Лопухов Б.Р. История фашистского режима в Италии. - М., 1977.
3. Филатов Г.С. Фашизм, неофашизм и антифашистская борьба в Италии. - М., 1984.
4. Черная Л. Коричневые диктаторы. - М., 1992.
5. Луи де Ионг. Немецкая пятая колонна во второй мировой войне.- М., 1958.
6. Мазуров И.В. Японский фашизм. - М., 1996. -158 с.
7. Якобсон Г.А., Тэйлор А. Вторая мировая война: два взгляда // С нем. и англ. - М., 1995.
8. Кравченко Е.А. Народный фронт во Франции. - М., 19-72.
9. Тегеран - Ялта - Потсдам. Сборник документов. - М., 1971.
10. Внешняя политика Советского Союза в период Отечественной войны. - Т.1. - М., 1994.

Лекція 5

Біполярний світ та «холодна війна».

План

1. Трансформація міжнародних відносин з мультиполярної до біполярної.
2. Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході.
3. Створення та діяльність ООН.
4. Початок «холодної війни». Утворення військово–політичних блоків.
5. Локальні та регіональні конфлікти в міжнародних відносинах.
6. Криза колоніалізму та її вплив на систему міжнародних відносин др. пол. ХХ ст.

Література:

1. Батюк В. Геополитический контекст начала «холодной войны» уроки для 90-х /США ЭПИ. 1994, №8 – 10/.
2. Белецкий В. За столом переговоров. Обсуждение германских дел на послевоенных совещаниях и встречах. – М., 1979.
3. Белоус В. На пути к глобальной безопасности. МЭМО, 1999, №9.
4. Корниенко Г. Холодная война. Свидетельство ее участника. Новая и новейшая история. – М., 1994.
5. Филитов А. Некоторые уроки «холодной войны»: Новая и новейшая история. – 1999, №1
6. Эльдман Дж. Прелюдия «холодной войны»: к истории советско-американских отношений. Вопросы истории. – 1991, №6.

7. Белецкий В. За столом переговоров. Обсуждение германских дел на послевоенных совещаниях и встречах. – М., 1979.
8. Белоус В. На пути к глобальной безопасности. МЭМО, 1999, №9.
9. Борко Ю. Общеввропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.
10. Наринский М. Берлинский кризис. 1948-1949. Новая и новейшая история, 1995, №3.

Лекція 6

Проблеми міжнародних систем у 1970 – 1990-х рр. План

1. Ррозрядка міжнародної напруженості. Радянсько-американські відносини.
2. Зміцнення європейської безпеки та співробітництва. Гельсінкський процес.
3. Наростання суперечностей розвитку світу в др. пол. 1970–х рр. Загострення «холодної війни».
4. Нова зовнішньополітична доктрина СРСР. Перехід від конфронтації до співробітництва.
 5. Розпад СРСР та закінчення «холодної війни».
 6. Загальні тенденції розвитку міжнародних відносин в умовах постбіполярності.

Література:

1. Грайнер Б. Американская внешняя политика от Трумэна до наших дней. – М., 1990.
2. Громько А. Внешняя политика США: уроки и действительность. – М., 1978.
3. Диалог в Гаване. Карибский кризис. Межд. жизнь, 1992, №10, 1993, №1.
4. Добрынин А. Карибский кризис. Межд. жизнь, 1992, №7.
5. Корниенко Г. Новое о карибском кризисе. Новая и новейшая история, 1995, №5.

Короткий зміст

Кредит 1. Актуальні проблеми історії країн світу наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.

Тема 1. Актуальні проблеми розвитку світу останньої третини ХІХ ст.

Німеччина в 1871-1914 рр. Створення Німецької імперії. Конституція 1871 р. Економічна і соціальна політика Бісмарка. Готська програма соціал-демократії. Вільгельм ІІ. Перехід Німеччини до «світової політики». Англія в 1870-1914 рр. Економічний розвиток. Втрати промислової та торговельної першості. Особливості розвитку робітничого руху в Англії. Реформи Д.

Ллойд-Джорджа. Колоніальна політика держави. Підготовка до війни. Третя республіка у Франції. Особливості економічного розвитку. Конституція Третьої республіки. Внутрішня та зовнішня політика. США в 1877-1914 рр. Антимонопольне законодавство. Закон Шермана. «Справедливий курс» Т. Рузвельта. «Нова демократія» В. Вільсона. Зовнішня політика. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. Союз трьох імператорів. Ускладнення міжнародної обстановки останньої третини ХІХ ст. Створення Троїстого союзу. Посилення англо-німецьких протиріч. Міжнародні кризи і конфлікти початку ХХ ст. Балкани. Гонка озброєнь. Утворення Антанти.

Кредит 2. Актуальні проблеми історії країн світу в 1914-1945 рр.

Тема 2. Дипломатія в роки Першої світової війни

Протистояння військово-політичних блоків. Причини і початок Першої світової війни. План «Шліффена». «Бліцкриг». Стратегічні плани противників. Липнева криза 1914 року. Вступ у війну великих держав. Боротьба за союзників як провідна тенденція дипломатії в період війни. Бойові дії 1914 р. Розгортання масштабів війни. Бойові дії 1915-1916 рр. Бойові дії на морі. Підводна війна. Внутрішнє становище воюючих країн. Антивоєнні виступи. Вступ у війну США. Міжнародні відносини наприкінці війни. Сепаратний вихід Росії з війни. Поразка Німеччини і її союзників. Підсумки та наслідки Першої світової війни.

Тема 3. Міжнародні відносини у міжвоєнний період

Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни. Позиції країн на Паризькій мирній конференції. Основні положення Версальського договору. Повоєнні договори з союзниками Німеччини по Першій світовій війні. Утворення та діяльність Ліги Націй. Основні угоди Вашингтонської конференції 1921-1922 рр. Генуезька, Гаазька, Лозаннська та Локарнська міжнародні конференції. Російсько-німецький чинник міжнародних відносин. Договір у Рапалло. Міжнародні відносини в Європі в другій половині 20-х років ХХ століття. Плани Ч. Дауеса та О. Юнга. Пакт Бріана-Келлога.

Вплив світової економічної кризи 1929-1933 років на міжнародні відносини. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу (США, Англії, Франції). Загострення англо-німецьких суперечностей. Відмова Німеччини від дотримання статей Версальського договору. Експансіоністські претензії Італії. Зовнішньополітичні пріоритети СРСР. Зростання агресивності Японії, вторгнення до Китаю. Підготування Німеччини до війни. Діяльність Ліги Націй в умовах наростання воєнної небезпеки. Напад Італії на Ефіопію. Вісь Берлін-Рим-Токіо. Політика «умиротворення» агресорів. Загарбання Німеччиною Австрії. Мюнхенська угода і загарбання Чехословаччини. Німецькі претензії до Литви і Польщі. Англо-франко-радянські переговори 1939 р. Радянсько-німецький пакт від 23 серпня 1939 р. і таємний додатковий протокол до нього. Вплив угоди на подальший розвиток перебіг подій у Європі. Позитиви та недоліки Версальсько-Вашингтонської системи.

Тема 4. Актуальні проблеми історії Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Друга світова війна – результат загострення суперечностей між великими державами. Сучасний стан історіографії: причини, характер, періодизація. Початковий період війни (вересень 1939 – червень 1941 рр.). Напад Німеччини на Польщу. «Дивна війна» на Заході. Окупація Німеччиною Данії, Норвегії, Голландії, Бельгії, Люксембургу. Поразка Франції. Доля Західної країни, Західної Білорусії, Північної Буковини, Бессарабії, держав Прибалтики. Напад СРСР на Фінляндію. Повітряна війна над Англією. Боротьба за Атлантику. Фашистка агресія на Балканах. Початок війни Німеччини проти СРСР. Воєнні дії у 1941 – 1942 рр. Створення антигітлерівської коаліції. Перебіг подій наприкінці 1942 – у 1943 рр. Тегеранська конференція. Проблеми відкриття другого фронту в міжнародних відносинах. Значення Вступ США у Другу світову війну. Окупаційний режим у поневолених країнах та рух Опору. Події останнього періоду війни (січень 1944 – вересень 1945 рр.) та перенесення воєнних дій у

ЦСЄ. Завершення та підсумки війни. Основні питання Кримської (Ялтинської), Сан-Франциської та Потсдамської конференцій 1945 р.: створення засад нової системи міжнародних відносин.

Кредит 3. Актуальні проблеми історії країн світу в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Тема 5. Біполярний світ та «холодна війна»

Геополітичні зміни в світі після Другої світової війни та формування нової системи міжнародних відносин. Початок ядерної ери. Фултонська промова Черчілля. Паризька конференція. «Доктрина Трумена» і «План Маршалла». Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході. Утворення та діяльність ООН. «Холодна війна» та становлення біполярної структури світу. Утворення НАТО та ОВД. Процес деколонізації у повоєнному світі. Створення та діяльність Руху Неприєднання. Регіональні конфлікти.

Тема 6. Проблеми міжнародних систем у 1970-1990-х рр.

Міжнародні відносини першої половини 1970-х років. Радянсько-американські відносини. Передумови розрядки міжнародної напруженості в першій половині 70-х рр. ХХ ст. «Нова східна політика» ФРН. Досягнення «стратегічного паритету» між СРСР та США. Гельсінкський процес. Підписання Заключного акта НБСЄ. Наростання суперечностей світового розвитку. Вступ радянських військ у Афганістан. Криза політики розрядки та посилення конфронтації між Заходом і Сходом.

Новий курс СРСР у зовнішній політиці. Радянсько-американське домовленості та їх вплив на світові процеси. Перехід від конфронтації до співробітництва. Крах тоталітарних режимів та демократичні революції в Центрально-Східній Європі. Остаточне врегулювання німецької проблеми. Розпад СРСР та утворення СНД. Завершення та наслідки «холодної війни». Переговори з роззброєння у 80-ті роки.

Тенденції міжнародних відносин на рубежі 1990-х-2000-х років. Глобальні проблеми міжнародних відносин. Локальні та регіональні

конфлікти в міжнародних відносинах. Країни Європейського Союзу в міжнародних відносинах. Сучасний стан і перспективи розвитку міжнародних відносин.

Українська РСР на міжнародній арені з 1944 року. Зовнішня політика України на шляху до незалежності. Відносини України з Росією та країнами СНД. Україна та США в міжнародних відносинах. Міжнародне співробітництво України з ЄС. Україна у регіоні ЦСЄ. Участь України в міжнародних організаціях. Основні напрями зовнішньої політики України на сучасному етапі.

8. Комплекс завдань для поточного контролю знань

КР -1

1 варіант

1. Охарактеризуйте Вестфальський світовий порядок.
2. Зовнішньополітичні пріоритети провідних країн світу наприкінці XIX – на початку XX ст.
3. Геополітичні зміни у світі після Першої світової війни.
4. Друга світова війна – результат загострення суперечностей між великими державами.

2 варіант

1. Охарактеризуйте Віденський світовий порядок.
2. Дипломатичні заходи країн в ході Першої світової війни.
3. Міжнародні відносини в роки світової економічної кризи 1929-1933 рр.
4. Зовнішня політика СРСР у початковий період Другої світової війни.

3 варіант

1. Охарактеризуйте Версальський світовий порядок.
2. Проаналізуйте локальні конфлікти в Європі на початку XX ст.
3. Крах політики «умиротворення» агресорів наприкінці 30-х рр. XX ст.
4. Створення антигітлерівської коаліції (червень 1941–1942 рр.).

4 варіант

1. Охарактеризуйте Ялтинський світовий порядок.
2. Формування військово-політичних блоків наприкінці XIX – на початку XX ст.
3. Спроби створення системи колективної безпеки в Європі у міжвоєнний період.
4. Значення Тегеранської конференції 1943 р.

5 варіант

1. Охарактеризуйте риси північного світоустрою.
2. Початок Першої світової війни. Стратегічні плани противників.
3. Вашингтонська конференція 1921-1922 рр. в контексті міжнародних відносин.
4. Проблеми відкриття другого фронту в міжнародних відносинах.

КР 2

Варіант 1

1. Криза колоніалізму та її вплив на систему міжнародних відносин др. пол. XX ст.
2. Нова зовнішньополітична доктрина СРСР після 1985 року.
3. Відносини України та Європейського Союзу на сучасному етапі.

Варіант 2

1. Початок «холодної війни». Утворення військово-політичних блоків.
2. Зміцнення європейської безпеки та співробітництва. Гельсінкський процес.
3. Українсько-американські відносини на сучасному етапі.

Варіант 3

1. Особливості повоєнного врегулювання в Європі та на Далекому Сході після Другої світової війни.
2. Радянське вторгнення в Афганістан. Загострення «холодної війни».
3. Україна та країни регіону Центрально-Східної Європи на сучасному етапі.

Варіант 4

1. Берлінська криза 1948-1949 рр. та її вплив на міжнародні відносини.
2. Створення та діяльність ООН.

3. Міждержавні відносини України з Росією та країнами СНД на сучасному етапі.

Варіант 5

1. Карибська криза 1962 року та її вплив на міжнародні відносини.
2. Розпад СРСР та закінчення «холодної війни».
3. Діяльність України в міжнародних організаціях.

9. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських занять

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять

Семінари проводяться з основних та найбільш складних тем або розділів навчальної програми.

Мета семінару - поглибити та закріпити теоретичні знання, отримані на лекціях, групових заняттях та в процесі самостійної роботи над навчальною і науковою літературою, а також прищеплювати студентам навички самостійного пошуку, удосконалення, узагальнення та викладу матеріалу в усній формі. На семінари необхідно виносити основні питання теми, які потребують обґрунтування та розуміння. Учбові питання семінару не повинні дублювати питання лекцій, а теоретично мають поглиблювати тему, спрямовуючи студентів на творчу роботу з рекомендованою літературою. Як правило, семінарське заняття береться не більше, ніж 4-6 важливих (проблемних) питання. Розраховуючи час, доцільно визначити на реферат до 15 хвилин, на виступи - до 10 хвилин. У завданні до семінару подається більша кількість питань, ніж планується розібрати на занятті. Воно повинно видаватися студентам не пізніше дня прочитання лекції (циклу лекцій). У завданні відображаються: тема семінару та час, який на нього відводиться; учбові питання, які виносяться на заняття; теми рефератів, список додаткової та основної літератури; завдання для самостійної роботи; методичні рекомендації для підготовки до занять.

Під час розробки завдань для семінару викладач повинен запобігати постановці таких питань, на які є готові відповіді у статутах і підручниках. Основу методики проведення семінару повинна скласти творча дискусія за активною участю всієї навчальної групи, аналіз проблем та пошук шляхів їх вирішення. У вступі, протягом 5 - 7 хвилин, викладач дає тему та мету заняття, обґрунтовує актуальність, значення теми, доповідає про вимоги основних

документів до питань, що вивчаються, оголошує порядок проведення семінару.

Розгляд питань може починатися з заслуховування реферату та його обговорення. Питання, які розглядаються на семінарі ставляться, як правило, перед усіма студентами. Показником методичної майстерності на семінарах є вміння викликати дискусію та керувати нею, досягати обґрунтування студентами відповіді, її зв'язку з розв'язуванням практичних завдань. Інтенсифікація заняття, творча, активна робота кожного студента забезпечується: уникненням шаблонності методики; постановкою додаткових питань, які дозволяють упевнитися в глибині засвоєння матеріалу, уточненням розуміння студентами зв'язку питань, що вивчаються, з практикою; підведенням підсумків виступів у формі, яка викликає діяльне зацікавлення й інтерес студентів і яка спонукає до участі в обговоренні.

Під час семінару повинні створюватися проблемні ситуації, які вирішуються зусиллями викладача та студентів при їх максимальній самостійності. Під час обговорення слід регламентувати виступи, доцільно пропонувати доповідачам обговорювати не тільки зміст питань, а й методичну майстерність, ораторське мистецтво товаришів. Не слід дозволяти читати доповідь по написаному. На кожне обговорене питання викладач повинен зробити ґрунтовний висновок, використовуючи, якщо доцільно, дошку, звернути увагу на позитивне та помилки, прагнучи до розуміння питань всіма студентами групи.

ПІДГОТОВКА ДО СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Важливою складовою університетської освіти є семінарські заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Основне завдання семінарських занять з методики навчання історії полягає у обговоренні й засвоєнні закономірностей процесу навчання історії, оволодінні культурою наукового аналізу методичних проблем, тобто сукупністю сучасних принципів, методів, прийомів та технологій навчання історії.

Під час підготовки до семінарських занять студенти повинні опанувати прийоми та методи самостійної роботи з джерелами інформації, засвоїти навички дослідної роботи.

Саме семінарське заняття в повній мірі сприяє розвитку пізнавальної діяльності і самостійності студента, є одним з ефективних засобів активізації самостійної роботи студентів.

Воно може проводитися у традиційній формі та з використанням інтерактивних технологій і методів навчання. На семінарі проводиться обговорення студентами питань з попередньо визначених тем робочою навчальною програмою.

При підготовці до семінару студент не лише закріплює свої знання, але й розширює, поглиблює їх, навчається творчо мислити.

Якісна підготовка до семінарського заняття передбачає:

- врахування методичних вказівок викладача щодо виду та форми проведення семінару;
- вивчення плану семінарського заняття, що означає усвідомлення суті основних питань заняття;
- ознайомлення зі списком літератури;
- опрацювання основних термінів, понять, категорій, персоналій, хронології до теми;
- ознайомлення із завданнями для самоперевірки знань, ведення дискусії, можливими темами рефератів;
- опрацювання конспекту лекції з даної теми;
- написання тез відповідей на поставлені питання;
- опрацювання відповідних джерел, розділів підручників та допоміжної літератури.

На семінарські заняття студенти повинні приходити з конспектом лекцій, планом-конспектом (тезами) свого виступу, опрацьованими термінами, поняттями, категоріями з теми, конспектом інформаційних джерел, рефератом (при необхідності). На семінарі кожен студент повинен уважно слухати виступи товаришів і бути готовим доповнити відповідь або виступити з власною.

Як опрацювати матеріал підручника:

1. Відкрийте зміст в кінці/на початку підручника і визначте, з яких розділів (підрозділів, глав тощо) він складається. Знайдіть необхідний розділ, тему, параграф.

2. Зверніть увагу, що кожний параграф поділений на пункти. У кожному пункті розглядається окреме питання. Знайдіть необхідний пункт (пункти).

3. Зверніть увагу, що головне в тексті може виділятися напівжирним шрифтом, напівжирним курсивом або курсивом, може бути підкресленим.

6. Якщо вам трапляються незнайомі слова, терміни — знайдіть їх визначення в словнику (довіднику, енциклопедії тощо) або запитайте у викладача.

7. Розгляньте ілюстрації, схеми, таблиці тощо, які стосуються параграфу, пов'яжіть їх зі змістом тексту. Вони допоможуть вам краще зрозуміти матеріал.

8. Прочитайте додатковий матеріал до параграфу. Він доповнить ваші знання з даної теми.

9. Дайте усну відповідь на запитання до параграфу. Вони допоможуть глибше зрозуміти і краще запам'ятати вивчений матеріал.

10. У кінці кожного розділу можуть подаватися висновки, в яких узагальнено його зміст. Це допоможе зосередити Вашу увагу на головному.

Працюючи з науковою літературою, користуйтеся такими правилами роботи з джерелом інформації:

- 1) здійсніть попередній огляд матеріалу: ознайомтесь із обсягом та проблематикою, структурними частинами;
- 2) сформулюйте запитання до джерела: дуже часто проста трансформація назви дає можливість сформулювати адекватні запитання;
- 3) прочитайте текст, шукаючи відповіді на сформульовані запитання;
- 4) осмисліть прочитане, тобто встановіть зв'язки між новою інформацією і тією, що вже відома, спробуйте підібрати приклади до нових ідей;
- 5) перекажіть основний матеріал, відповідаючи на запитання, що були сформульовані перед читанням;
- 6) зробіть підсумковий огляд, пригадайте основні ідеї тексту та чітко сформулюйте відповіді на запитання.

Робота над складанням плану-конспекту та плану доповіді потребує ретельної праці з боку студента, вимагаючи залучення певних прийомів обробки інформації. Осмислене навчання потребує використання систематичних процесів для кодування та зберігання інформації у довготривалій пам'яті і для вилучення її звідти. Ці процеси називаються "метакогнітивними", тому що вони представляють собою способи набуття думок, а не самі думки.

До таких способів відносяться: резюмування (узагальнення); уточнення (конкретизація); схематизація та організація. Резюмування – це спосіб вилучення основної ідеї частини або цілого тексту. Уточнення є протилежним процесом, оскільки збагачує абстрактне положення конкретними прикладами, ілюстраціями, кресленням, аналогією та ін. Схематизація уявляє собою рамки або код для структурування інформації для того, щоб її можна було і зрозуміти, і зберегти у пам'яті. Організація як метакогнітивний процес передбачає надання матеріалу певної структури, а не знаходження вже існуючої структури у самому матеріалі.

Потужним засобом засвоєння навчального матеріалу виступають графічні систематизатори (інколи їх називають "понятійними схемами") – це просторові побудови, що вимагають від читача виявлення глибинної структури матеріалу, що вивчається. Інколи найкращим способом зрозуміти певну тему є представлення інформації у вигляді лінійної послідовності. Цей спосіб слід використовувати, коли структура поданої інформації наближається до лінійної. Наприклад, формування умінь здійснюється у певній послідовності: 1) інформація про новий спосіб діяльності (мета та порядок дій); 2) виконання вчителем разом з студентами нового способу діяльності; 3) самостійне виконання учнями нового способу діяльності; 4) систематичне тренування. Цей алгоритм діяльності вчителя є не що інше, як ряд подій, що слідує одна за одною в суворо упорядкованій часовій послідовності. Просте лінійне представлення цих подій адекватно відбиває усю необхідну інформацію: Інформація про новий спосіб діяльності -----
Сумісне виконання вчителем і студентами нового способу діяльності -----
Самостійне виконання студентами нового способу діяльності -----
Систематичне тренування.

Інформація, з якою доводиться мати справу, найчастіше більш складна, ніж прості лінійні ланцюжки. Альтернативним способом представлення інформації виступає зображення її у формі ієрархії, або ієрархічного дерева. У цьому випадку інформація упорядковується відповідно до правил класифікації. Правила класифікації визначають, частиною або різновидом чого є даний об'єкт.

Такий спосіб підготовки до семінарського заняття дозволить усвідомити логічну структуру навчального матеріалу, сприятиме повному, міцному, свідомому та глибокому засвоєнню змісту курсу.

СКЛАДАННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ (ТЕЗ) ПРОЧИТАНОГО

При всіх інноваційних формах і методах роботи на заняттях предметно-методичних дисциплін однією з провідних форм традиційно залишається робота з книгою — підручником, науковою літературою тощо.

Прочитаний матеріал для його глибшого і повнішого засвоєння потребує фіксації на папері (або електронному носії, що не змінює суті процесу). Найпоширенішими способами фіксації почутого на лекції або прочитаного є план, тези, виписки, конспект. Такі способи роботи дисциплінують студента, змушують заглибитися у зміст прочитаного, привчають виділяти головне у матеріалі, сприяють засвоєнню, повторенню і закріпленню матеріалу.

На жаль, в останні роки такі форми роботи відходять на задній план, що має своїм наслідком невміння частини студентів фіксувати прочитане, виділяти головне.

Виділяти головне у змісті матеріалу, його головну проблему, акцентувати свою увагу на суттєвому матеріалі, аналізувати прочитане та його тематичну структуру — одні з провідних умінь та навичок студентів при вивченні предметно-методичних дисциплін. Провідним методом в розвитку цих компетенцій є вміння поділяти текст на частини та складати план. Поділяючи навчальний матеріал на частини, студент тим самим аналізує його головні частини, а складаючи план — синтезує матеріал, виділяючи провідні думки, проблеми, факти тощо.

Складання простого або розгорнутого плану прочитаного:

План є попередньою формою запису прочитаного, він передує тезам та конспекту. За формою плани поділяються на: простий план, складний (розгорнутий) план, план-тези, план-конспект.

Загальний алгоритм для роботи над будь-яким планом може бути наступний. Спочатку йде прочитання матеріалу в цілому: необхідно уважно прочитати матеріал, над яким ви будете працювати — наприклад, підпункт параграфу, параграф підручника, декілька параграфів підручника (тему) тощо. При цьому рекомендується працювати олівцем (в жодному разі не ручкою, аби можна було витерти результати вашої роботи), підкреслюючи головне: факти, події, процеси, причинно-наслідкові зв'язки, висновки.

Після цього йде аналіз прочитаного за абзацами. Кожен абзац можна узагальнити в окрему думку, виділивши головне. Можливий варіант, коли для виділення необхідної думки треба прочитати декілька абзаців.

Головна думка формулюється як пункт плану. Пункт плану, як правило, формулюється стверджувальним реченням. Пункт плану не може складатися з одного слова або прізвища.

Розглянемо види планів, які використовуються на заняттях предметно-методичних дисциплін.

Простим називається план, який нумерується арабськими літерами (1., 2., 3. і далі). В такому плані рекомендується від 3 до 6 пунктів (більша кількість пунктів плану використовуються в рефератах та інших, більш складних, письмових формах роботи).

Якщо існує необхідність у більшій кількості пунктів, доцільніше скласти розгорнутий (складний) план.

Складний (розгорнутий) план передбачає, що пункти плану мають підпункти. Існують різні види нумерації пунктів плану. Можливий варіант, коли пункти нумеруються арабськими цифрами, а підпункти — літерами

кириличного алфавіту (“а”), “б”), “в”) і далі). В іншому разі пункти нумеруються римськими цифрами (I., II., III., IV. і далі), а підпункти — арабськими цифрами. Можливий і складний план, який поєднує два попередніх — пункти плану нумеруються римськими цифрами, підпункти — арабськими, а останні, в свою, чергу, мають підпункти, що позначаються літерами алфавіту. Зловживати такими складними за структурою планами не треба.

Останнім часом в фахових виданнях поширилася нумерація виключно арабськими цифрами (наприклад, пункт 1., підпункти 1.1., 1.2., 1.3., які мають підпункти 1.1.1., 1.1.2, 1.1.3. тощо).

План-тези — це поєднання плану з коротко сформульованими основними положеннями прочитаного тексту, що вбирають суть висловлювань. Існує два види тезувань — відбір авторських тез з тексту або формулювання основних положень статті чи розділу книжки власними словами.

Тези формулюються розгорнутими реченнями, в яких виділяються головні факти, події, процеси, терміни та поняття, персоналії тощо. Як правило, необхідно уникати складних речень (складносурядних та складнопідрядних).

План-конспект — найбільш ускладнена форма плану, що поєднує пункти плану з розширеним викладом основних положень матеріалу, що опрацьовується. При цьому можливе окреслення в конспекті головних фактів, положень, причинно-наслідкових зв'язків, висновків тощо. Не вважається помилкою висловлення власних думок щодо прочитаного.

Методичні рекомендації щодо складання плану прочитаного:

1. Зверніть увагу на тему, план до якої ви повинні скласти. Уважно прочитайте текст і виберіть з нього лише той матеріал, який відповідає темі.
2. Починайте складати план лише тоді, коли з'ясуєте зміст матеріалу загалом.
3. Залежно від того, який план (простий чи розгорнутий) необхідно скласти, оберіть один із двох запропонованих шляхів.
 - 3.1. Якщо потрібно скласти простий план, поділіть текст на логічно завершені частини. Знайдіть у кожній з них головну думку, чітко і конкретно сформулюйте й запишіть її.
 - 3.2. Якщо план розгорнутий, у кожній з логічно завершених частин тексту визначте кілька положень, які розкривають головну думку; сформулюйте і запишіть головні думки у вигляді пунктів плану, а положення, що їх розкривають, — як підпункти.
4. Перед тим як записати план, перевірте, чи всі головні ідеї тексту знайшли у ньому відображення.

КОНСПЕКТУВАННЯ ДЖЕРЕЛ

Конспектування — стислий письмовий виклад основного змісту тексту з виокремленням його найважливіших положень. При конспектуванні джерела (документа, уривку з монографії, наукової статті) необхідно дотримуватися наступних порад:

1. Запишіть автора твору, його назву та вихідні дані.
2. Перед тим, як розпочати конспектування, необхідно ознайомитися з текстом загалом.
3. Визначте у тексті логічно завершені частини й у кожній з них знайдіть основну думку. Дайте їм назву. На основі цього складіть план.
- 4 Підготуйтеся до виконання завдання: поділіть сторінку зошиту на дві нерівні частини для запису плану (зліва) і конспекту (справа).
5. Складіть конспект змісту кожної логічно завершеної частини тексту відповідно до плану, дотримуючись наступних умов.
 - 5.1. Основний зміст тексту викладається стисло.
 - 5.2. Провідні думки, аргументи, висновки формулюйте детально.
 - 5.3. Назви глав, розділів, параграфів наукової праці обов'язково вказуються точно.
 - 5.4. У конспекті використовуються цитати. Дотримуйтеся правил цитування: необхідну цитату беріть у лапки, в дужках зазначайте джерело і сторінку.
 - 5.5. Намагайтеся робити записи своїми словами, оскільки це сприяє кращому розумінню тексту.
 - 5.6. Основні положення конспекту вказуються напроти відповідних пунктів плану.
6. Працюючи над конспектом, застосовуйте систему підкреслень, виділяйте найважливіше великими літерами, використовуйте умовні позначки. Вони допоможуть вам під час відповіді за конспектом.
7. У лівій частині конспекту крім плану можна також виписувати незнайомі імена і терміни, які потребують пояснення, необхідні доповнення, стислі висновки для себе, паралелі з явищами сьогодення тощо.
8. Перевірте виконану роботу. В разі необхідності виправте або уточніть пункти плану і зміст конспекту.
9. У випадку, коли необхідно скласти конспект на основі кількох джерел, спочатку визначте, який твір буде основним. Для цього прочитайте джерела і визначте, якою мірою в них розкрито проблему, що цікавить вас. Потім поділіть сторінку зошита на дві частини: у лівій частині запишіть конспект основного твору, в правій зробіть доповнення до нього за основними джерелами.

НАПИСАННЯ ДОКЛАДУ:

Вибір теми. Студент повинен обирати тему, яка найбільш відповідає його особистим інтересам. При обиранні теми необхідно враховувати її забезпеченість науково-педагогічними джерелами і методичною літературою. Остаточний вибір теми фіксується викладачем. Довільна зміна теми студентом не дозволяється. Обравши тему, студент повинен чітко спланувати роботу над нею:

- ознайомитись з літературою;
- зібрати матеріал;
- скласти план роботи;
- підготувати текст;
- доопрацювати та перевірити готовий текст.

Підбір літератури і джерел. Після обрання теми необхідно приступити до роботи над джерелами і літературою. Визначення кола необхідних для реферату джерел та літератури треба починати із складання списку опублікованих матеріалів. Для цього використовуються спеціальні бібліографічні покажчики, які можна знайти у бібліографічних відділах і каталогах бібліотек.

Для написання реферату студент повинен використати спеціальну літературу, яка стосується його теми. Через обмеженість обсягу реферату залучити всю літературу по темі, яка існує, неможливо, та й не потрібно. Але необхідно ознайомитися як можливо із найбільш широким колом літератури до теми, проаналізувати її та відібрати найбільш важливі, на думку автора, твори.

Спеціальна література представлена такими видами:

- Державні документи.
- Наукова література.
- Довідкова література (словники, енциклопедії, довідники тощо).

У першу чергу варто звернутись до новітніх видань, які містять оцінку того, що зроблено на цей час в тій чи іншій галузі педагогіки, методиці викладання, з того чи іншого питання, які нові погляди, методики, ідеї, технології презентуються. Разом з тим, ознайомлення з оцінками та поглядами спеціалістів ні в якому разі не виключає самостійного підходу до аналізу змісту і висновків щодо використаних праць.

Складання плану. Характеристика роботи.

Реферат повинен включати такі структурні елементи:

- ✓ Титульна сторінка
- ✓ Зміст
- ✓ Вступ
- ✓ Основний текст

- ✓ Висновки
- ✓ Додатки (в разі потреби)
- ✓ Список джерел та літератури.

Значною мірою успіх реферату залежить від добре складеного та до кінця продуманого плану. Під час роботи над темою поступово виявляються окремі частини плану, а, коли студент відібрав увесь матеріал і оволодів його змістом настільки, що ясно може уявити собі структуру роботи, він остаточно складає її план. Всі частини роботи розкривають конкретний аспект проблеми, але в той же час повинні складати єдине ціле.

ВСТУП пишеться після складання тексту всієї роботи. В ньому дається постановка питання, висвітлюється актуальність теми в наш час, доцільність її вивчення. Після цього дається коротка характеристика вивчення теми в науковій літературі, робиться висновок про ступінь вивченості даної теми науковцями. На основі цих висновків студент визначає коло конкретних завдань, які він збирається розв'язати в своєму дослідженні, формулює його цілі. Без чіткої постановки проблеми дослідження приречене перетворитися в безсистемне нагромадження фактів. Визначивши мету і завдання дослідження, студент дає коротку характеристику джерел, робить висновок про цінність цих праць для даної роботи.

Далі студент приступає до викладу матеріалу **ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ**. У **ВИСНОВКАХ** автор дослідження чітко формулює ті положення, до яких він прийшов внаслідок вивчення даної теми. Робиться це у вигляді коротких підсумкових тез за основними положеннями роботи.

Відразу після висновків, в разі потреби, йдуть **ДОДАТКИ**, де студент може вмістити таблиці, конспекти, анкети, схеми тощо. На додатки, якщо вони є, обов'язково потрібно посилатися у тексті, кожен додаток повинен мати посилання на джерело.

- Вступ займає 1-3 сторінку друкованого тексту.
- Висновки – 2-3 сторінки друкованого тексту.

Зміст розміщується на початку роботи. Він містить назви всіх структурних частин роботи із зазначенням сторінок. На яких вони розміщуються.

Складання списку джерел і літератури. Написання самостійного творчого дослідження, яким є реферат закінчується складанням списку джерел і літератури з дотриманням певних вимог і правил. Насамперед, до списку включається лише та література, яка реально використана студентом в процесі роботи. Порядковий номер джерела у списку літератури повинен відповідати номеру посилань у тексті.

Для захисту реферату студент готує виступ на 5 - 7 хвилин. У ньому зазначаються мета і завдання дослідження, актуальність теми, короткий зміст основної частини, характеристика літератури та джерел, основні висновки. Студент відповідає на запитання, після цього йому повідомляється оцінка за роботу.

10. Завдання на курсові та дипломні проекти

Курсова робота виконується відповідно до навчального плану і має на меті закріпити й узагальнити знання, навчити студентів, самостійно застосовувати їх для комплексного вирішення конкретних практичних завдань, виробити навички проектування, виконання розрахунків, самостійного проведення наукових досліджень і обґрунтування прийнятих рішень. До курсової роботи кафедра розробляє завдання; для керівництва роботою студентів призначаються керівники з числа викладацького складу кафедри, наукових працівників і керівного складу кафедри.

Курсові роботи виконуються у формі рефератів, методичних розробок. Обсяг курсової роботи 15-20 сторінок, надрукованих на машинці або набраних на ПЕОМ. Кількість тем курсових робіт розробляється на 5-10 більше чисельності студентів.

Тематика курсових робіт розробляється кафедрою історії та археології та повинна відображати питання з основних дисциплін кафедри. Завдання на виконання курсової роботи видається студенту за 2-3 місяця. У ньому визначені: тема курсової роботи, питання та їх зміст, форма виконання, строк готовності.

Захист курсової роботи здійснюється перед спеціальною комісією кафедри за безпосередньою участю керівника роботи. За результатами захисту виставляється оцінка. У разі отримання незадовільної оцінки студенти виконують роботу з нової теми або переробляють попередню в термін, який встановлено завідувачем кафедри.

Тематика курсових робіт з курсу «Актуальні проблеми історії країн світу»

1. Національно-визвольна боротьба народів Центральної та Південно-Східної Європи наприкінці XIX – на початку XX ст.
2. Соціально-економічний та політичний розвиток слов'янських країн Європи на межі XIX – XX століть.
3. Перша та Друга Балканські війни.
4. Перша світова війна.

5. Міжнародні відносини у 1920-ті роки.
6. Міжнародні відносини у 1930-ті роки.
7. Радянсько-німецькі переговори 1939 р.
8. Друга світова війна.
9. Зовнішня політика СРСР у 1939-1940 рр.
10. Створення Антигітлерівської коаліції.
11. Виникнення та розгортання «холодної війни».
12. Утворення НАТО та ОВД.
13. Міжнародні відносини наприкінці 70-х – на початку 80-х рр. ХХ ст.
14. Країни Центральної та Південно-Східної Європи після Другої світової війни.
15. Трансформаційні процеси в регіоні ЦСЄ наприкінці 80-х – на початку 90-х рр. ХХ ст.
16. Антикомуністичні революції в країнах ЦСЄ та позиція СРСР.
17. Тероризм як глобальна проблема.
18. Міжнародне співробітництво та боротьба з тероризмом.
19. «Доктрина Трумена».
20. «План Маршала».
21. Створення НАТО.
22. Створення ОВД.
23. Створення АНЗІУС.
24. Багдадський пакт (СЕНТО).
25. Утворення СЕАТО.

11. Контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять

Семінар 1

Світ в останній третині ХІХ.

План

1. Основні тенденції розвитку світу останньої третини ХІХ .
2. Утворення Троїстого союзу і Антанти.
3. Локальні конфлікти в Європі.
4. Антивоєнні рухи.

Література:

1. Гершов З. М. Нейтралитет США в годы первой мировой войны. – М., 1962.
2. Готлиб В. Тайная дипломатия во время первой мировой войны. – М., 1960.
3. Давлетов А.Р., Харченко О.В. Политическая история Европы ХХ – начала ХХІ века. Учебное пособие. – Запорожье, 2007.
4. Дипломатический словарь: В 3 т. – М., 1985.

5. Евдокимова Н. П. Между Востоком и Западом: Проблема сепаратного мира и маневры дипломатии австро-германского блока в 1914 – 1917 гг. – Ленинград, 1985.
6. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006.
7. Історія сучасного світу: соціально–політична історія ХV–ХХ століть: Навч. посіб. / Ю.А. Горбань, Б.І. Білик, Л.В. Дячук та ін.; За ред. Ю.А. Горбаня. – К., 2007.
8. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин. - Львів, 1995.

Семінар 2

Дипломатія на початку ХХ ст. та в добу Першої світової війни.

План

1. Загарбницькі плани країн світу.
2. Початок Першої світової війни 1914-1918 рр.
3. Боротьба за союзників – головна мета дипломатії воєнної доби.
4. Міжнародні відносини наприкінці Першої світової війни.

Література:

1. Киридон А., Троян С. Міжнародні відносини у системному вимірі: поняття, етапи і тенденції розвитку // Історія в сучасній школі. – 2012. - № 2-3.
2. Косолапов Н. Международные отношения и мировое развитие // МЭМО. – 2000. - № 2.
3. «Круглый стол»: Первая мировая война и ее воздействие на историю XX века // Новая и новейшая история. – 1994. – № 3–4.
5. Мальський М., Мацяк М. Теорія міжнародних відносин. - К., 2003.
6. Неклесса А. Управляемый хаос: движение к нестандартной системе мировых отношений // МЭМО. – 2002. – № 9.
7. Нариси з історії (1901–1945) ХХ століття: історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А. Ф. Трубайчука. – К., 1998.
8. Советский энциклопедический словарь. - М., 1980.
9. Протопопов А.С. История международных отношений и внешней политики России (1648-2000). - М., 2001.
10. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. – 3-є вид. - Львів, 2006.
11. Цыганков П.А. Теория международных отношений: Учебн. пособ. - М., 2007.
12. Первая мировая война. Пролог XX века. - М., 1998.

Семінар 3.

Світ після Першої світової війни.

План

1. Паризька мирна конференція 1919-1920 рр. Підписання мирних договорів з Німеччиною та її союзниками.
2. Основні угоди Вашингтонської конференції 1921–1922 рр. Завершення формування Версальсько–Вашингтонської системи.
3. Рішення міжнародної конференції в Генуї (квітень–травень 1922 р.). Договір у Рапалло.
4. Гаазька фінансово–економічна конференція 1922 р.
5. Проблемні питання Лозаннської конференції (1922–1923 рр.).
6. Конференція у Лондоні (1924 р.) й питання репарацій у планах Дауеса та Юнга.
7. Локарнська конференція 1925 р., як спроба вирішення міжнародних суперечностей.
8. Міжнародні відносини 1930-х рр. в контексті кризи Версальсько–Вашингтонської системи.

Література:

1. Год кризиса: 1938–1939: Документы и материалы: В 2 т. – М., 1990.
2. Европа между миром и войной. 1918–1939. – М., 1992.
3. Давлетов А.Р., Харченко О.В. Политическая история Европы XX – начала XXI века. Учебное пособие. – Запорожье, 2007.
4. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000.
5. Дюррозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К., 1995.
6. Европа между миром и войной. 1918-1939 / Ред. кол.: П.О. Чубарьян и др. – М., 1992.
7. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945): Навчальний посібник. – К., 2001.
8. Історія сучасного світу: соціально–політична історія XV–XX століть: Навч. посіб. / Ю.А. Горбань, Б.І. Білик, Л.В. Дячук та ін.; За ред. Ю.А. Горбаня. – К., 2007.
9. История внешней политики СССР 1917-1985. - Т. 1-2. – М., 1986.
10. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини XX століття: Навч. посіб. – К., 1999.
11. Коріненко П.С. Новітня історія країн Європи та Америки (1918–1945 рр.). –Тернопіль, 2003.
12. Мазуров И.В. Японский фашизм. - М., 1996.
13. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека // Вопросы истории. – 1992. – № 2–3.

14. Никонова С.В. Германия и Англия от Локарно до Лозанны. - М., 1966.
15. Никонова С.В. Очерк европейской политики Германии в 1924-1929 гг. - М., 1977.
16. Постников В.В. США и деэсизация Германии. - М., 1957.
17. Протопопов А.С. История международных отношений и внешней политики России. - М., 2001.
18. Советско-германские отношения. Сб. документов. Т. 2. - 1919-1922. - М., 1971.
19. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917–1945 рр.: Навч. посібник. – К., 1997.

Семінар 4.

Проблемні питання в ході Другої світової війни.

План

1. Дипломатична діяльність країн світу під час Другої світової війни (1939–1942 рр.).
2. Актуальні проблеми Тегеранської конференції 1943 р.
3. Проблемні питання конференції в Думбартон–Оксі (1944 р.).
4. Головні настанови Кримської (Ялтинської) конференції (лютий 1945 р.).
5. Рішення союзницької конференції в Сан–Франциско (квітень–червень 1945 р.).
6. Історичне значення Потсдамської конференції 1945 р.

Література:

1. Богарский С. Дипломатия периода Второй мировой войны: международные конференции 1941–1945 гг. – М., 1959.
2. Внешняя политика Советского Союза в период Отечественной войны. - Т.1. - М., 1994.
3. Гайдуков Л.Ф., Кремень В.Г., Губерський А.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. – К., 2001.
4. Дюррозель Ж.–Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. – К., 2002.
5. Історія міжнародних відносин і зовнішньої політики ХХ – початок ХХІ ст.: Навч. посіб. / В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, М.В. Борисенко, М.П. Чуб. – К.: КНЕУ, 2006.
6. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ століття: Навч. посіб. – К.:Школяр, 1999.
7. Куц О. На конференції в Сан–Франциско // Політика і час. – 1995. – № 4.
8. Куц О. 40–річчя Кримської (Ялтинської) конференції // УІЖ. – 1985. – № 2.
9. Мартиненко Б. 40–річчя Потсдамської конференції // УІЖ. – 1985. – № 7.

10. Мельников Д. Черная Л. Преступник номер 1. Нацистский режим и его фюрер. – М., 1982.
11. Тегеран - Ялта - Потсдам. Сборник документов. - М., 1971.
12. Трубайчук А. Друга світова війна. – К., 1995.

Семинар 5

Ялтинсько–Потсдамська система та біполярність світу.

План

1. Геополітичні наслідки Другої світової війни. Паризька мирна конференція 1946 року.
2. Початок «холодної війни» та блокове протистояння (1945-1950-ті рр.).
3. Міжнародні відносини у 1960-х – першій половині 1970-х рр.
4. Особливості міжнародних відносин другої половини 1970-х – 1980-х рр.
5. Історія створення ООН. Головні органи ООН (Генеральна Асамблея, Рада Безпеки, Економічна і Соціальна рада, Міжнародний суд, Секретаріат ООН).
6. Генеральні секретарі ООН в історії організації.
7. Миротворча діяльність, економічна, соціальна і гуманітарна діяльність ООН.
8. Діяльність ООН на межі ХХ–ХХІ століть: проблеми реформування.

Література:

1. Ахтамзян А. А. Объединение Германии или аншлюс ГДР к ФРГ. Ч. II. – М., 1994.
2. Белецкий В. За столом переговоров. Обсуждение германских дел на послевоенных совещаниях и встречах. – М., 1979.
3. Белоус В. На пути к глобальной безопасности // МЭМО. – 1999. – №9.
4. Борко Ю. А., Загорский А. В., Караганов С. А. Общеввропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.
5. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002 роки): Навч. посіб. – К., 2004.
6. Горбачев М. С. Перестройка и новое политическое мышление для нашей страны и для всего мира. – М., 1988.
7. Диалог в Гаване. Карибский кризис // Межд. Жизнь. – 1992. – №10; 1993. – №1.
8. Добрынин А. Карибский кризис // Межд. Жизнь. – 1992. – №7.
9. Европейский Союз на пороге ХХІ века (под ред. Ю.А. Борко, О.В. Буторина). - М., 2001.
10. Загладин Н.В., Дахин В.Н. Мировое политическое развитие: век ХХ. - М., 1995.

11. Загорский А. В. Хельсинский процесс. Переговоры в рамках Соперования по безопасности и сотрудничеству в Европе 1972-1991 гг. – М., 2005.
12. Кальвокоресси П. Мировае полiтика после 1945 года: В 2 кн. – М., 2000. Комплекс Центральных учреждений ООН в Нью-Йорке // Васильева Е., Пернатыева Ю. 1000 знаменитых памятников архитектуры. – Харьков, 2005.
13. Корниенко Г. Новое о карибском кризисе // Новая и новейшая история. – 1995. – №5.
14. Крушинський В.Ю., Манжола В.А. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти: Навч. посіб. – К., 2007.
15. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки): Підручник / В. А. Манжола, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. - К., 2003.
16. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000 роки): Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В.Г. Кремінь, Л.В. Губерський та ін. - К., 2001.
17. Наринский М. Берлинский кризис. 1948-1949 // Новая и новейшая история. – 1995. – №3.
18. Организация Объединенных Наций. Основные факты / Пер. Б.А. Галкин и др.; Ред. Ю.А. Неподиев, О.Е. Осадчая. – М., 2000.
19. Организация Объединенных Наций: Сборник документов. – М., 1981.
20. Рошин А. Так начиналось ООН // Межд. Жизнь. -1992. - №7.
21. Роейн К. Восточноевропейские потрясения. // Межд. жизнь, 1991, № 9.
22. Савченко М. Організації Об'єднаних Націй – 60 років (1945–2005) // Історія України. – № 39(439), жовтень 2005.
23. Сташевський С. ООН – дитя жорстоких битв, історичних перемог і дипломатичних здобутків. До 60-річчя утворення ООН // Голос України. – 2005. – 22 квітня. – № 74.
24. Филитов А. Некоторые уроки «холодной войны» // Новая и новейшая история. – 1999. – №1.
25. Эльдман Дж. Прелюдия «холодной войны»: к истории советско-американских отношений // Вопросы истории. – 1991. – №6.
26. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. – Львів, 2006.

Семінар 6

Актуальні аспекти розвитку світу у 1970-1990-х рр.

План

- 1. Криза колоніалізму та її вплив на систему міжнародних відносин другої половини ХХ ст.**
- 2. Особливості розвитку регіональних систем міжнародних відносин після 1945 року.**
- 3. Інтеграційні процеси в Європі.**

4. Останні роки біполярного світу. Крах ОВД і системи соціалізму наприкінці 1980-х рр. - поч. 2000-х років.
5. Вихід на міжнародну арену нових незалежних держав.
6. Зміна стратегії НАТО в умовах постбіполярного світу.
7. Особливості формування сучасної міжнародної системи в умовах глобалізації.

Література:

1. Ахтамзян А. А. Объединение Германии или аншлюс ГДР к ФРГ. Ч. II. – М., 1994.
2. Борко Ю. А., Загорский А. В., Караганов С. А. Общеввропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.
3. Газін В.П., Копилов С.А. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002 роки): Навч. посіб. – К., 2004.
4. Горбачев М. С. Перестройка и новое политическое мышление для нашей страны и для всего мира. – М., 1988.
5. Загорский А. В. Хельсинский процесс. Переговоры в рамках Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе 1972-1991 гг. – М., 2005.
6. Роейн К. Восточноевропейские потрясения. // Межд. жизнь, 1991, № 9.
7. Европейский Союз на пороге XXI века (под ред. Ю.А. Борко, О.В. Буторина). - М., 2001.
 8. Загладин Н.В., Дахин В.Н. Мировое политическое развитие: век XX. - М., 1995.
 9. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: навч. посіб. – Львів, 2006.

12. Питання до заліку з курсу «Актуальні проблеми історії країн світу»

Питання до заліку

1. Загальні оцінки Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних договорів.
2. Балканські війни 1912-1913 рр. Роль дипломатії великих держав в їх розв'язанні.
3. Основні тенденції міжнародних відносин останньої третини ХІХ – початку ХХ століть.
4. Характер та цілі Першої світової війни.
5. Боротьба за союзників – основна мета дипломатії доби Першої світової війни.
6. Геополітичні наслідки Першої світової війни.
7. Причини Першої світової війни.
8. Створення Ліги націй та її діяльність.
9. Основні проблеми міжнародних відносин у 1920-х роках.
10. Процес дипломатичного визнання СРСР.
11. Декрет про мир і мирна програма Вільсона (14 пунктів): порівняльний аналіз.

12. Концептуальні підходи держав-переможниць до розробки мирних договорів з Німеччиною та її союзниками на Паризькій конференції.
13. Мандатна система.
14. Вашингтонська конференція та її рішення.
15. Генуезька конференція.
16. Рапальський договір.
17. Гагазька та Лозаннська міжнародні конференції.
18. Українське питання на Паризькій мирній конференції.
19. Криза Версальської системи та її врегулювання (репарації, Рурська криза, плани Дауеса та Юнга).
20. Конференція в Локарно.
21. Підготовка та підписання пакту Бріана-Келого.
22. Зміст і мета політики колективної безпеки в Європі у 1933 -1935 рр.
23. Зовнішньополітична програма націонал-соціалістичного режиму в Німеччині.
24. Італо-ефіопська війна (позиція держав, Ліги Націй).
25. Політика невтручання в іспанські справи. Криза Ліги Націй.
26. Становлення блоку агресорів.
27. Криза Вашингтонської системи (агресія Японії в Китаї).
28. Аншлюс Австрії, його наслідки та позиція великих держав.
29. Мюнхенська угода.
30. Англо-франко-радянські переговори щодо пакту про взаємодопомогу.
31. Пакт Рібентропа-Молотова та його наслідки.
32. Причини та початок та політичний зміст Другої світової війни.
33. Капітуляція Франції та її міжнародні наслідки.
34. Напад Німеччини та її союзників на СРСР та позиція урядів Великобританії та США.
35. Передумови та початок створення антигітлерівської коаліції.
36. Атлантична хартія.
37. Проблеми другого фронту в міжнародних відносинах Великої Британії, США та СРСР.
38. Вступ США у Другу світову війну.
39. Тегеранська конференція.
40. Ялтинська конференція, її основні рішення.
41. Потсдамська конференція.
42. Створення засад Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин.
43. Геополітичні наслідки Другої світової війни. Створення біполярної системи міжнародних відносин.
44. Причини і початок «холодної війни». Утворення військово-політичних блоків.
45. Нюрнберзький та Токійський міжнародні судові процеси.
46. Мирні угоди з колишніми союзниками Німеччини. Створення ООН.
47. Німецька проблема в міжнародних відносинах.
48. Постбіполярні ознаки сучасної міжнародної системи.
49. Розпад колоніальної системи. Вихід визволених країн на міжнародну арену.

50. Створення та діяльність Руху неприєднання.
51. Зміцнення європейської безпеки та співробітництва в 1970-ті роки. Підписання Заключного акта НБСЄ.
52. Зрив політики розрядки. Загострення «холодної війни» між протилежними системами.
53. «Доктрина Трумена».
54. «План Маршала».
55. Створення ОВД.
56. Карибська криза.
57. «Нова східна політика» ФРН.
58. Об'єднання Німеччини: міжнародне значення.
59. Нова зовнішня політика СРСР (друга половина 1980-х – початок 1990-х рр.)
60. Утворення НАТО, основний зміст Північноатлантичного договору.
61. Трансформація країн НАТО наприкінці 1980-х – 1990х рр.
62. Західноєвропейська інтеграція. Підписання Маастрихтського договору. Утворення ЄС.
63. Міжнародні наслідки розпаду СРСР і виникнення нових незалежних держав.
64. Роль ООН в сучасних міжнародних відносинах.

13. Тести для підсумкового контролю

I рівень

Коли відбулася Ялтинська конференція?

А) 1944; Б) 1945; В) 1948; Г) 1950.

2. Який був головний результат конференції в Ялті?

- А) розподіл світу на Захід та Схід;
- Б) відхід США від концепції сфер впливу;
- В) створення зони безпеки з боку СРСР;

3. Коли була створена ООН ?

А) 1942; Б) 1944; В) 1945; Г) 1946.

4. Коли Черчіль виступив у Фултоні ?

А) 1944; Б) 1945; В) 1946; Г) 1948.

5. Яка була мета "плану Маршала"?

- А) не допустити перемоги лівих сил в Західній Європі;
- Б) підтримати демократію в Західній Європі;
- В) підтримати економіку країн в Західній Європі.

6. Хто висунув концепцію "обмеженого суверенітету"?

- А) Сталін;
- Б) Хрущов;
- В) Брежнєв;
- Г) Андропов.

7. Хто був Генсеком ООН в 40-ві роки?

- А) Хаммаршельд;
- Б) Не Він;
- В) У Тан;
- Г) Трюгве Лі.

8. Коли була прийнята "доктрина Трумена"?

А) 1945; Б) 1947; В) 1950; Г) 1952.

9. Коли була підписана Санфранцистська угода?

А) 1945; Б) 1947; В) 1948; Г) 1951.

10. Хто приймав участь у Ялтинській конференції?

- А) Сталін;
- Б) Де Голль;
- В) Черчиль;
- Г) Мао Дзедун;

Д) Рузвельт;

Е) Еттли.

11. Коли почалася "холодна війна"?

- А) 1941; Б) 1943; В) 1944; Г) 1945.
12. Коли відбулася перша хвиля деколонізації?
А) середина 40-х;
Б) середина 50-х;
В) середина 60-х;
Г) середина 80-х.
13. Коли відбулася Бандугська конференція?
А) 1950; Б) 1955; В) 1960; Г) 1968.
14. Коли відбулася Постдамська конференція?
А) 1943; Б) 1945; В) 1944; Г) 1950.
15. Коли була підписана угода щодо Австрії?
А) 1945; Б) 1980; В) 1955; Г) 1960.
16. Коли пройшла друга хвиля деколонізації?
А) 1950; Б) 1955; В) 1960; Г) 1970.
17. Коли відбулася Карибська криза?
А) 1952; Б) 1958; В) 1962; Г) 1970.
18. Коли був "Рік Африки", скільки країн одержали незалежність?
А) 1955; Б) 1960; В) 1965; Г) 1970.
5, 10, 17, 20 країн.
19. Назвіть причини Карибської кризи:
А) спроба США ліквідувати революцію на Кубі;
Б) спроба США захистити себе від нападу на СРСР;
В) спроба США встановити своє панування в латинській Америці;
20. Коли була створена НАТО?
А) 1945; Б) 1949; В) 1954; Г) 1955.
21. Коли була створена ОВД?
А) 1945; Б) 1950; В) 1955; Г) 1960.
22. Коли відбулася нарада в Гельсінці?
А) 1960; Б) 1965; В) 1970; Г) 1975.
23. Скільки країн приймало участь у нараді в Гельсінці?
А) 20; Б) 35; В) 40; Г) 25.
24. Коли ФРН вступила в НАТО?
А) 1945; Б) 1950; В) 1955; Г) 1960.

II, III рівень

1. Виберіть одну правильну відповідь

1. Визначте мету доктрини Трумена:
- а) усунення загрози переходу під контроль СРСР територій, проголошених життєво важливими для забезпечення інтересів безпеки США;
 - б) ізоляція СРСР на міжнародній арені, виключення його з ООН;

- в) заборона діяльності комуністичної партії в США;
- г) підготовка до ядерної війни з СРСР.

2. Зазначте, про яку програму говорив держсекретар США 5 червня 1947 року у виступі перед студентами Гарвардського університету, заявивши: «Роль нашої країни повинна полягати в тому, щоб надати дружню допомогу Європі при складанні програми її економічного відновлення, а потім повною мірою сприяти втіленню програми в життя. Ця програма повинна бути спільною для всіх і розроблена спільно, якщо не всіма європейськими країнами, то багатьма з них»:

- а) створення МВФ;
- б) створення НАТО;
- в) створення ЄЕС;
- г) план Маршалла.

3. Вкажіть визначальну групу протиріч у розвитку міжнародних відносин у 1950—1980 рр.:

- а) між СРСР і Китаєм;
- б) між демократичною і тоталітарною політико-ідеологічними системами;
- в) між розвинутими країнами Заходу і країнами «третього світу»;
- г) між США і рештою країн світу.

4. Назвіть наслідки Карибської кризи:

- а) зміцнення радянського тоталітарного режиму;
- б) створення НАТО країнами Заходу;
- в) зміцнення міжнародних позицій Куби;
- г) усвідомлення безперспективності ядерного протистояння.

5. Вкажіть результат політики «розрядки» середини 1970-х років:

- а) визнання післявоєнних кордонів в Європі;
- б) активізація екологічних рухів на Заході;
- в) завершення війни у В'єтнамі;
- г) висадка американців на Місяці.

6. З'ясуйте причину «другої хвилі» «холодної війни»:

- а) створення НАТО;
- б) відновлення Францією ядерних випробувань на атолі Муруроа;
- в) введення радянських військ до Афганістану;
- г) створення Руху неприєднання.

7. Назвіть документ, який підтверджує створення Європейського Союзу:
- а) Гаазька конвенція;
 - б) Маастрихтський договір;
 - в) Північноатлантичний договір;
 - г) Варшавський договір.

2. Оберіть всі правильні відповіді

8. Визначте форми прояву «холодної війни» у міжнародних відносинах:
- а) активна участь у регіональних конфліктах;
 - б) боротьба за підвищення рівня життя населення;
 - в) пропагандистська війна;
 - г) гонка ракетно-ядерних і звичайних озброєнь;
 - д) змагання в галузі оборонних і космічних досліджень;
 - е) пряма агресія наддержав одна проти одної;
 - є) боротьба за вплив на країни «третього світу»;
 - ж) «атомна дипломатія».
9. Вкажіть основні принципи політики неприєднання:
- а) збереження зовнішньополітичних орієнтирів колоніальної епохи;
 - б) дотримання незалежної від наддержав політики;
 - в) активна участь у гонці озброєнь;
 - г) підтримка національно-визвольних рухів;
 - д) позаблоковий статус;
 - е) використання регіональних конфліктів як інструменту розв'язання міждержавних суперечок;
 - є) заборона використання своєї території для іноземних військових баз;
 - ж) вимога заборони ядерної зброї.
10. Визначте чинники повороту до «розрядки міжнародної напруженості» у міжнародних відносинах:
- а) зростаюча напруженість радянсько-китайських відносин;
 - б) досягнення воєнно-стратегічного паритету між СРСР і США;
 - в) відмова радянського керівництва від догм комуністичної ідеології;
 - г) провал американської інтервенції у В'єтнамі;
 - д) прагнення західноєвропейських держав забезпечити непорушність повоєнних кордонів;
 - е) загострення економічного суперництва між США і Західною Європою;
 - є) «нова східна політика» ФРН;

ж) усвідомлення згубності продовження гонки озброєнь для розвитку економіки в умовах початку структурних криз.

11. Визначте причини завершення «холодної війни»:

- а) системна криза тоталітарної (радянської) моделі розвитку;
- б) усвідомлення згубності продовження ракетно-ядерного протистояння, активізація антивоєнних настроїв і виступів у країнах світу;
- в) ескалація міжнародного тероризму;
- г) завершення процесу деколонізації;
- д) неможливість розв'язання цілої низки регіональних конфліктів без припинення протистояння між СРСР і США;
- е) прихід до влади нового радянського керівництва, його «нове політичне мислення»;
- є) ліквідація режиму апартеїду в ПАР;
- ж) неспроможність СРСР надалі підтримувати прорадянські режими в різних куточках світу.

12. З'ясуйте основні наслідки «холодної війни»:

- а) розпад СРСР і світової соціалістичної системи;
- б) демографічний «вибух» у країнах «третього світу»;
- в) прискорення процесів глобалізації та регіональної інтеграції;
- г) глобальний тріумф тоталітарної ідеології;
- д) припинення глобального ракетно-ядерного протистояння наддержав, скорочення ядерних потенціалів;
- е) пріоритет США, їх домінування у міжнародних відносинах;
- є) формування нових центрів світової політики, зміна ролі міжнародних організацій, зокрема ООН;
- ж) поява нових і загострення старих регіональних конфліктів, посилення регіональної нестабільності.

13. Назвіть причини існування міжнародного тероризму на сучасному етапі:

- а) посилення інтеграційних процесів;
- б) невирішеність національних, релігійних та територіальних проблем;
- в) домінування США у світі як єдиної наддержави;
- г) зростання масштабів торгівлі зброєю;
- д) демографічний «вибух» у країнах «третього світу»;
- е) протиріччя між християнською, ісламською, далекосхідною цивілізаціями;

- є) відсутність дієвого механізму боротьби з тероризмом;
- ж) прагнення окремих людей, організацій і рухів до дезорганізації встановленого світового порядку з метою досягнення певних політичних цілей.

14. Визначте особливості міжнародного тероризму на сучасному етапі:

- а) значний вплив ісламського фактору;
- б) відсутність координації дій і взаємної підтримки терористичних організацій;
- в) спрямованість проти провідних країн світу;
- г) підтримка сепаратистських рухів;
- д) схильність до широкомасштабних, резонансних акцій;
- е) фінансування за рахунок державного бюджету;
- є) прагнення створити «державу в державі»;
- ж) використання найсучаснішої техніки і технологій.

3. Встановіть відповідність між історичними поняттями, датами, іменами, подіями.

15. Вкажіть відповідність між датами та подіями:

- а) 1962 р. 1) Карибська криза;
- б) 1968 р. 2) створення НАТО;
- в) 1955 р. 3) створення ОВД;
- г) 1949 р. 4) доктрина Трумена;
- д) 1990 р. 5) Римський договір;
- е) 1957 р. 6) об'єднання Німеччини;
- є) 1971 р. 7) угода щодо Західного Берліна.
- ж) 1947 р. 8) доктрина Брежнєва;

16. Вкажіть основні події та явища, які характеризували названі періоди розвитку міжнародних відносин у другій половині ХХ ст.:

- а) «холодна війна»; 1) заключний Гельсінський акт;
- б) «розрядка міжнародної напруженості» 2) доктрина Трумена;
3) Карибська криза;
4) «нова східна політика» ФРН;
5) перша Берлінська криза;
6) Договір «ОСО-1»;
7) космічний політ «Союз» — «Аполлон»;
8) створення НАТО.

17. Оберіть основні події та явища, які характеризували названі періоди розвитку міжнародних відносин у другій половині ХХ ст.:

- а) «друга хвиля» 1) зустріч Р. Рейгана і М. Горбачова в Рейк'явіку;
«холодної війни»; 2) об'єднання Німеччини;
б) «нове політичне мислення»; 3) радянська інтервенція до Афганістану;
4) програма СОІ;
5) Вашингтонська угода РСД-РМД;
6) бойкот ХХІІ Олімпіади в Москві;
7) виведення радянських військ з Афганістану;
8) розміщення американських ядерних ракет у

Західній Європі.

4. Дайте визначення історичним поняттям

1. «Холодна війна» — це .
2. Гонка озброєнь — це.
3. «Атомна дипломатія» — це .
4. Доктрина Трумена — це .
5. ЄЕС («Спільний ринок») — це .
6. Рух неприєднання — це .
7. «Розрядка міжнародної напруженості» — це .
8. «Нове політичне мислення» — це .

5. Закінчіть речення.

18. У березні 1946 року экс-прем'єр-міністр Великої Британії В. Черчілль у виступі в американському місті Фултон заявив, що «комуністичний тоталітаризм» замінив собою «фашистського ворога» і планує підкорити світ. За його словами, через усю Європу — від Балтики до Адріатики — пролягла «_____».

19. У _____ р. відомі вчені А. Ейнштейн, Ф. Жоліо-Кюрі, Б. Рассел та інші стали ініціаторами руху вчених за мир, роззброєння, міжнародну безпеку і співробітництво. За місцем проведення першої конференції прихильників цієї ідеї рух отримав назву Пагуоського.

20. 13 серпня 1961 року влада НДР, інспірована Москвою, звела _____, який перетнув німецьку столицю і став символом поділу Європи.

21. Становлення Руху неприєднання пов'язане з виходом на міжнародну арену молодих держав Азії, Африки, Латинської Америки. Цей рух організаційно оформився у _____р. на конференції у Белграді.

22. У зв'язку зі спробою розміщення радянських ракетно-ядерних установок на Кубі у різко загострились американо-радянські відносини, що знайшло відображення в _____ кризі.

23. У 1956 р. в агресії проти Єгипту (операція «Мушкетер») брали участь _____, _____, _____.

24. Протягом 1950—1960 рр. поряд з обома наддержавами — СРСР і США — володарями атомної зброї стали _____, _____ і _____.

25. У 1963 р. три ядерні держави — _____, _____ і _____ — підписали у Москві Договір про заборону ядерних випробувань у трьох сферах: атмосфері, космосі та під водою.

26. До Руху неприєднання входили комуністичні країни, які не були членами ОВД: _____.

14. Список методичних рекомендацій та розробок викладача

1. Буглай Н.М. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-2012 рр.): навчально-методичний посібник. – Миколаїв: Іліон, 2013. – 272 с.
2. Навчально-методичний комплекс «Новітня історія країн Європи та Америки».
3. Тестові завдання для перевірки рівня знань студентів спеціальності 6.020302 Історія з курсу: «Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки» // Посібник / Автор-укладач Н.М. Буглай – Миколаїв: Іліон, 2016. – 108 с.
5. Зовнішньополітичні пріоритети центральноєвропейських країн упродовж кінця 1980 – 2010-х років // Політичні трансформації у країнах Центральної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть Навчальний посібник / Упор. М. Лендзел. – Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2016. – 464 с. (у співавторстві).
4. Історія міжнародних відносин: навчально-методичний посібник / Н.М. Буглай. – Миколаїв: Іліон, 2017. – 160 с.

15. Методичні матеріали, що сприяють самостійній роботі студентів

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА НА ЛЕКЦІЙНОМУ ЗАНЯТТІ

Навчальна лекція є одним з основних видів навчальних занять і, водночас, методів навчання у вищій школі. Вона покликана формувати в студентів основи знань з певної навчальної дисципліни, а також визначити напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять,

самостійної роботи студентів. Студенту важливо навчитися активно слухати лекцію, вести змістовний конспект. У конспекті лекції повинні бути записані:

- тема лекції, план;
- література;
- найбільш важливі визначення (терміни, поняття, категорії, прізвища, дати, приклади, назви джерел та їхні основні ідеї тощо);
- тези (основні думки, факти, події тощо).

Складання тез:

Тези — коротко сформульовані основні положення статті, лекції, повідомлення, доповіді. Це короткий письмовий виклад основних думок без пояснень, ілюстрацій та посилань. У тезах переважають загальні положення.

Складаючи тези, слід дотримуватися таких порад:

1. Уважно слухайте (читайте) текст, на основі якого треба скласти тези.
2. З'ясуйте значення незрозумілих вам слів і термінів.
3. Починайте складати тези лише тоді, коли ви з'ясували зміст тексту загалом і його головну думку.
4. Визначте у тексті основні положення, що є ланками логічного ланцюжка, за допомогою якого послідовно розкривається думка.
5. Сформулюйте їх своїми словами (це сприяє кращому розумінню тексту) і запишіть.

В ході самостійної роботи студент може в кінці конспекту відповідної лекції додати інформацію, отриману з підручника, посібника та інших джерел.

У зошиті студента з дисципліни повинні бути записані всі теми занять. Засвоєння конспекту полегшує розуміння матеріалу, а хороший конспект — надійний помічник при підготовці студента до семінару, заліку, екзамену.

ПІДГОТОВКА ДО СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

Важливою складовою університетської освіти є семінарські заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань. Основне завдання семінарських занять з методики навчання історії полягає у обговоренні й засвоєнні закономірностей процесу навчання історії, оволодінні культурою наукового аналізу методичних проблем, тобто сукупністю сучасних принципів, методів, прийомів та технологій навчання історії.

Під час підготовки до семінарських занять студенти повинні опанувати прийоми та методи самостійної роботи з джерелами інформації, засвоїти навички дослідної роботи.

Саме семінарське заняття в повній мірі сприяє розвитку пізнавальної діяльності і самостійності студента, є одним з ефективних засобів активізації самостійної роботи студентів.

Воно може проводитися у традиційній формі та з використанням інтерактивних технологій і методів навчання. На семінарі проводиться обговорення студентами питань з попередньо визначених тем робочою навчальною програмою.

При підготовці до семінару студент не лише закріплює свої знання, але й розширює, поглиблює їх, навчається творчо мислити.

Якісна підготовка до семінарського заняття передбачає:

- врахування методичних вказівок викладача щодо виду та форми проведення семінару;
- вивчення плану семінарського заняття, що означає усвідомлення суті основних питань заняття;
- ознайомлення зі списком літератури;
- опрацювання основних термінів, понять, категорій, персоналій, хронології до теми;
- ознайомлення із завданнями для самоперевірки знань, ведення дискусії, можливими темами рефератів;
- опрацювання конспекту лекції з даної теми;
- написання тез відповідей на поставлені питання;
- опрацювання відповідних джерел, розділів підручників та допоміжної літератури.

На семінарські заняття студенти повинні приходити з конспектом лекцій, планом-конспектом (тезами) свого виступу, опрацьованими термінами, поняттями, категоріями з теми, конспектом інформаційних джерел, рефератом (при необхідності). На семінарі кожен студент повинен уважно слухати виступи товаришів і бути готовим доповнити відповідь або виступити з власною.

Як опрацювати матеріал підручника:

1. Відкрийте зміст в кінці/на початку підручника і визначте, з яких розділів (підрозділів, глав тощо) він складається. Знайдіть необхідний розділ, тему, параграф.

2. Зверніть увагу, що кожний параграф поділений на пункти. У кожному пункті розглядається окреме питання. Знайдіть необхідний пункт (пункти).

3. Зверніть увагу, що головне в тексті може виділятися напівжирним шрифтом, напівжирним курсивом або курсивом, може бути підкресленим.

6. Якщо вам трапляються незнайомі слова, терміни — знайдіть їх визначення в словнику (довіднику, енциклопедії тощо) або запитайте у викладача.

7. Розгляньте ілюстрації, схеми, таблиці тощо, які стосуються параграфу, пов'яжіть їх зі змістом тексту. Вони допоможуть вам краще зрозуміти матеріал.

8. Прочитайте додатковий матеріал до параграфу. Він доповнить ваші знання з даної теми.

9. Дайте усну відповідь на запитання до параграфу. Вони допоможуть глибше зрозуміти і краще запам'ятати вивчений матеріал.

10. У кінці кожного розділу можуть подаватися висновки, в яких узагальнено його зміст. Це допоможе зосередити Вашу увагу на головному.

Працюючи з науковою літературою, користуйтеся такими правилами роботи з джерелом інформації:

- 7) здійсніть попередній огляд матеріалу: ознайомтесь із обсягом та проблематикою, структурними частинами;
- 8) сформулюйте запитання до джерела: дуже часто проста трансформація назви дає можливість сформулювати адекватні запитання;
- 9) прочитайте текст, шукаючи відповіді на сформульовані запитання;
- 10) осмисліть прочитане, тобто встановіть зв'язки між новою інформацією і тією, що вже відома, спробуйте підібрати приклади до нових ідей;
- 11) перекажіть основний матеріал, відповідаючи на запитання, що були сформульовані перед читанням;
- 12) зробіть підсумковий огляд, пригадайте основні ідеї тексту та чітко сформулюйте відповіді на запитання.

Робота над складанням плану-конспекту та плану доповіді потребує ретельної праці з боку студента, вимагаючи залучення певних прийомів обробки інформації. Осмислене навчання потребує використання систематичних процесів для кодування та зберігання інформації у довготривалій пам'яті і для вилучення її звідти. Ці процеси називаються "метакогнітивними", тому що вони представляють собою способи набуття думок, а не самі думки.

До таких способів відносяться: резюмування (узагальнення); уточнення (конкретизація); схематизація та організація. Резюмування – це спосіб вилучення основної ідеї частини або цілого тексту. Уточнення є протилежним процесом, оскільки збагачує абстрактне положення конкретними прикладами, ілюстраціями, кресленням, аналогією та ін. Схематизація уявляє собою рамки або код для структурування інформації для того, щоб її можна було і зрозуміти, і зберегти у пам'яті. Організація як метакогнітивний процес передбачає надання матеріалу певної структури, а не знаходження вже існуючої структури у самому матеріалі.

Потужним засобом засвоєння навчального матеріалу виступають графічні систематизатори (інколи їх називають "понятійними схемами") – це просторові побудови, що вимагають від читача виявлення глибинної структури матеріалу, що вивчається. Інколи найкращим способом зрозуміти певну тему є представлення інформації у вигляді лінійної послідовності. Цей спосіб слід використовувати, коли структура поданої інформації наближається до лінійної. Наприклад, формування умінь здійснюється у певній послідовності: 1) інформація про новий спосіб діяльності (мета та порядок дій); 2) виконання вчителем разом з студентами нового способу діяльності; 3) самостійне виконання учнями нового способу діяльності; 4) систематичне тренування. Цей алгоритм діяльності вчителя є не що інше, як ряд подій, що слідує одна за одною в суворо упорядкованій часовій послідовності. Просте лінійне представлення цих подій адекватно відбиває усю необхідну інформацію: Інформація про новий спосіб діяльності -----
Сумісне виконання вчителем і студентами нового способу діяльності -----

Самостійне виконання студентами нового способу діяльності
Систематичне тренування.

Інформація, з якою доводиться мати справу, найчастіше більш складна, ніж прості лінійні ланцюжки. Альтернативним способом представлення інформації виступає зображення її у формі ієрархії, або ієрархічного дерева. У цьому випадку інформація упорядковується відповідно до правил класифікації. Правила класифікації визначають, частиною або різновидом чого є даний об'єкт.

Такий спосіб підготовки до семінарського заняття дозволить усвідомити логічну структуру навчального матеріалу, сприятиме повному, міцному, свідомому та глибокому засвоєнню змісту курсу.

СКЛАДАННЯ ПЛАНУ-КОНСПЕКТУ (ТЕЗ) ПРОЧИТАНОГО

При всіх інноваційних формах і методах роботи на заняттях предметно-методичних дисциплін однією з провідних форм традиційно залишається робота з книгою — підручником, науковою літературою тощо.

Прочитаний матеріал для його глибшого і повнішого засвоєння потребує фіксації на папері (або електронному носії, що не змінює суті процесу). Найпоширенішими способами фіксації почутого на лекції або прочитаного є план, тези, виписки, конспект. Такі способи роботи дисциплінують студента, змушують заглибитися у зміст прочитаного, привчають виділяти головне у матеріалі, сприяють засвоєнню, повторенню і закріпленню матеріалу.

На жаль, в останні роки такі форми роботи відходять на задній план, що має своїм наслідком невміння частини студентів фіксувати прочитане, виділяти головне.

Виділяти головне у змісті матеріалу, його головну проблему, акцентувати свою увагу на суттєвому матеріалі, аналізувати прочитане та його тематичну структуру — одні з провідних умінь та навичок студентів при вивченні предметно-методичних дисциплін. Провідним методом в розвитку цих компетенцій є вміння поділяти текст на частини та складати план. Поділяючи навчальний матеріал на частини, студент тим самим аналізує його головні частини, а складаючи план — синтезує матеріал, виділяючи провідні думки, проблеми, факти тощо.

Складання простого або розгорнутого плану прочитаного:

План є попередньою формою запису прочитаного, він передує тезам та конспекту. За формою плани поділяються на: простий план, складний (розгорнутий) план, план-тези, план-конспект.

Загальний алгоритм для роботи над будь-яким планом може бути наступний. Спочатку йде прочитання матеріалу в цілому: необхідно уважно прочитати матеріал, над яким ви будете працювати — наприклад, підпункт параграфу, параграф підручника, декілька параграфів підручника (тему) тощо. При цьому рекомендується працювати олівцем (в жодному разі не ручкою, аби можна було витерти результати вашої роботи), підкреслюючи головне: факти, події, процеси, причинно-наслідкові зв'язки, висновки.

Після цього йде аналіз прочитаного за абзацами. Кожен абзац можна узагальнити в окрему думку, виділивши головне. Можливий варіант, коли для виділення необхідної думки треба прочитати декілька абзаців.

Головна думка формулюється як пункт плану. Пункт плану, як правило, формулюється стверджувальним реченням. Пункт плану не може складатися з одного слова або прізвища.

Розглянемо види планів, які використовуються на заняттях предметно-методичних дисциплін.

Простим називається план, який нумерується арабськими літерами (1., 2., 3. і далі). В такому плані рекомендується від 3 до 6 пунктів (більша кількість пунктів плану використовуються в рефератах та інших, більш складних, письмових формах роботи).

Якщо існує необхідність у більшій кількості пунктів, доцільніше скласти розгорнутий (складний) план.

Складний (розгорнутий) план передбачає, що пункти плану мають підпункти. Існують різні види нумерації пунктів плану. Можливий варіант, коли пункти нумеруються арабськими цифрами, а підпункти — літерами кириличного алфавіту (“а”), “б”), “в)” і далі). В іншому разі пункти нумеруються римськими цифрами (I., II., III., IV. і далі), а підпункти — арабськими цифрами. Можливий і складний план, який поєднує два попередніх — пункти плану нумеруються римськими цифрами, підпункти — арабськими, а останні, в свою, чергу, мають підпункти, що позначаються літерами алфавіту. Зловживати такими складними за структурою планами не треба.

Останнім часом в фахових виданнях поширилася нумерація виключно арабськими цифрами (наприклад, пункт 1., підпункти 1.1., 1.2., 1.3., які мають підпункти 1.1.1., 1.1.2., 1.1.3. тощо).

План-тези — це поєднання плану з коротко сформульованими основними положеннями прочитаного тексту, що вбирають суть висловлювань. Існує два види тезувань — відбір авторських тез з тексту або формулювання основних положень статті чи розділу книжки власними словами.

Тези формулюються розгорнутими реченнями, в яких виділяються головні факти, події, процеси, терміни та поняття, персоналії тощо. Як правило, необхідно уникати складних речень (складносурядних та складнопідрядних).

План-конспект — найбільш ускладнена форма плану, що поєднує пункти плану з розширеним викладом основних положень матеріалу, що опрацьовується. При цьому можливе окреслення в конспекті головних фактів, положень, причинно-наслідкових зв'язків, висновків тощо. Не вважається помилкою висловлення власних думок щодо прочитаного.

Методичні рекомендації щодо складання плану прочитаного:

1. Зверніть увагу на тему, план до якої ви повинні скласти. Уважно прочитайте текст і виберіть з нього лише той матеріал, який відповідає темі.
2. Починайте складати план лише тоді, коли з'ясуєте зміст матеріалу загалом.

3. Залежно від того, який план (простий чи розгорнутий) необхідно скласти, оберіть один із двох запропонованих шляхів.
- 3.1. Якщо потрібно скласти простий план, поділіть текст на логічно завершені частини. Знайдіть у кожній з них головну думку, чітко і конкретно сформулюйте й запишіть її.
- 3.2. Якщо план розгорнутий, у кожній з логічно завершених частин тексту визначте кілька положень, які розкривають головну думку; сформулюйте і запишіть головні думки у вигляді пунктів плану, а положення, що їх розкривають, — як підпункти.
4. Перед тим як записати план, перевірте, чи всі головні ідеї тексту знайшли у ньому відображення.

КОНСПЕКТУВАННЯ ДЖЕРЕЛ

Конспектування — стислий письмовий виклад основного змісту тексту з виокремленням його найважливіших положень. При конспектуванні джерела (документа, уривку з монографії, наукової статті) необхідно дотримуватися наступних порад:

1. Запишіть автора твору, його назву та вихідні дані.
2. Перед тим, як розпочати конспектування, необхідно ознайомитися з текстом загалом.
3. Визначте у тексті логічно завершені частини й у кожній з них знайдіть основну думку. Дайте їм назву. На основі цього складіть план.
- 4 Підготуйтеся до виконання завдання: поділіть сторінку зошиту на дві нерівні частини для запису плану (зліва) і конспекту (справа).
5. Складіть конспект змісту кожної логічно завершеної частини тексту відповідно до плану, дотримуючись наступних умов.
- 5.1. Основний зміст тексту викладається стисло.
- 5.2. Провідні думки, аргументи, висновки формулюйте детально.
- 5.3. Назви глав, розділів, параграфів наукової праці обов'язково вказуються точно.
- 5.4. У конспекті використовуються цитати. Дотримуйтеся правил цитування: необхідну цитату беріть у лапки, в дужках зазначайте джерело і сторінку.
- 5.5. Намагайтеся робити записи своїми словами, оскільки це сприяє кращому розумінню тексту.
- 5.6. Основні положення конспекту вказуються напроти відповідних пунктів плану.
6. Працюючи над конспектом, застосовуйте систему підкреслень, виділяйте найважливіше великими літерами, використовуйте умовні позначки. Вони допоможуть вам під час відповіді за конспектом.
7. У лівій частині конспекту крім плану можна також виписувати незнайомі імена і терміни, які потребують пояснення, необхідні доповнення, стислі висновки для себе, паралелі з явищами сьогодення тощо.
8. Перевірте виконану роботу. В разі необхідності виправте або уточніть пункти плану і зміст конспекту.
9. У випадку, коли необхідно скласти конспект на основі кількох джерел, спочатку визначте, який твір буде основним. Для цього прочитайте джерела і визначте, якою мірою в них розкрито проблему, що цікавить вас. Потім

поділіть сторінку зошита на дві частини: у лівій частині запишіть конспект основного твору, в правій зробіть доповнення до нього за основними джерелами.

НАПИСАННЯ ДОКЛАДУ:

Вибір теми. Студент повинен обирати тему, яка найбільш відповідає його особистим інтересам. При обиранні теми необхідно враховувати її забезпеченість науково-педагогічними джерелами і методичною літературою. Остаточний вибір теми фіксується викладачем. Довільна зміна теми студентом не дозволяється. Обравши тему, студент повинен чітко спланувати роботу над нею:

- ознайомитесь з літературою;
- зібрати матеріал;
- скласти план роботи;
- підготувати текст;
- доопрацювати та перевірити готовий текст.

Підбір літератури і джерел. Після обрання теми необхідно приступити до роботи над джерелами і літературою. Визначення кола необхідних для реферату джерел та літератури треба починати із складання списку опублікованих матеріалів. Для цього використовуються спеціальні бібліографічні покажчики, які можна знайти у бібліографічних відділах і каталогах бібліотек.

Для написання реферату студент повинен використати спеціальну літературу, яка стосується його теми. Через обмеженість обсягу реферату залучити всю літературу по темі, яка існує, неможливо, та й не потрібно. Але необхідно ознайомитися як можливо із найбільш широким колом літератури до теми, проаналізувати її та відібрати найбільш важливі, на думку автора, твори.

Спеціальна література представлена такими видами:

- Державні документи.
- Наукова література.
- Довідкова література (словники, енциклопедії, довідники тощо).

У першу чергу варто звернутись до новітніх видань, які містять оцінку того, що зроблено на цей час в тій чи іншій галузі педагогіки, методиці викладання, з того чи іншого питання, які нові погляди, методики, ідеї, технології презентуються. Разом з тим, ознайомлення з оцінками та поглядами спеціалістів ні в якому разі не виключає самостійного підходу до аналізу змісту і висновків щодо використаних праць.

Складання плану. Характеристика роботи.

Реферат повинен включати такі структурні елементи:

- ✓ Титульна сторінка
- ✓ Зміст
- ✓ Вступ
- ✓ Основний текст
- ✓ Висновки

- ✓ Додатки (в разі потреби)
- ✓ Список джерел та літератури.

Значною мірою успіх реферату залежить від добре складеного та до кінця продуманого плану. Під час роботи над темою поступово виявляються окремі частини плану, а, коли студент відібрав увесь матеріал і оволодів його змістом настільки, що ясно може уявити собі структуру роботи, він остаточно складає її план. Всі частини роботи розкривають конкретний аспект проблеми, але в той же час повинні складати єдине ціле.

ВСТУП пишеться після складання тексту всієї роботи. В ньому дається постановка питання, висвітлюється актуальність теми в наш час, доцільність її вивчення. Після цього дається коротка характеристика вивчення теми в науковій літературі, робиться висновок про ступінь вивченості даної теми науковцями. На основі цих висновків студент визначає коло конкретних завдань, які він збирається розв'язати в своєму дослідженні, формулює його цілі. Без чіткої постановки проблеми дослідження приречене перетворитися в безсистемне нагромодження фактів. Визначивши мету і завдання дослідження, студент дає коротку характеристику джерел, робить висновок про цінність цих праць для даної роботи.

Далі студент приступає до викладу матеріалу **ОСНОВНОЇ ЧАСТИНИ**. У **ВИСНОВКАХ** автор дослідження чітко формулює ті положення, до яких він прийшов внаслідок вивчення даної теми. Робиться це у вигляді коротких підсумкових тез за основними положеннями роботи.

Відразу після висновків, в разі потреби, йдуть **ДОДАТКИ**, де студент може вмістити таблиці, конспекти, анкети, схеми тощо. На додатки, якщо вони є, обов'язково потрібно посилатися у тексті, кожен додаток повинен мати посилання на джерело.

- Вступ займає 1-3 сторінку друкованого тексту.
- Висновки – 2-3 сторінки друкованого тексту.

Зміст розміщується на початку роботи. Він містить назви всіх структурних частин роботи із зазначенням сторінок. На яких вони розміщуються.

Складання списку джерел і літератури. Написання самостійного творчого дослідження, яким є реферат закінчується складанням списку джерел і літератури з дотриманням певних вимог і правил. Насамперед, до списку включається лише та література, яка реально використана студентом в процесі роботи. Порядковий номер джерела у списку літератури повинен відповідати номеру посилань у тексті.

Для захисту реферату студент готує виступ на 5 - 7 хвилин. У ньому зазначаються мета і завдання дослідження, актуальність теми, короткий зміст основної частини, характеристика літератури та джерел, основні висновки. Студент відповідає на запитання, після цього йому повідомляється оцінка за роботу.

17.Інші матеріали

Література до курсу:

Базова

1. Арах М. Европейский союз: видение политического объединения. – М., 1998.
2. Андреев В.Г. Геополитика и мировые войны XX века. // США-Канада: экономика, политика, культура. – 1999. – №11.
3. Арбатов Г. Свидетельство современника. – М., 1991.
4. Арон Р. Мир і війна між націями. – К., 2000.
5. Бажанов Е.П. Советско-китайские отношения (уроки истории и современность) // Новая и новейшая история. – 1989. – № 2-3.
6. Барановский В.Г. ЕС в системе международных отношений. – М., 1986.
7. Барановский В.Г. Западная Европа: военно-политическая интеграция. – М., 1986.
8. Белецкий В.Н. За столом переговоров. Обсуждение германских дел на послевоенных совещаниях и встречах. – М., 1979
9. Бжезинский З. Великая шахматная доска: Господство Америки и его геостратегические императивы. – М., 1998.
10. Борисов Р.В. Ближневосточная политика США в 60-е годы. – М., 1982.
11. Борьба СССР против ядерной опасности, гонки вооружений, за разоружие: Документы и материалы. – М., 1987.
12. Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе. – М., 2003.
13. Валента И. Советское вторжение в Чехословакию. 1968. – М., 1991.
14. Венгрия 1956 года. Очерки истории кризиса. – М., 1993.
15. Внешняя политика Советского Союза и международные отношения. 1964-1980: Сборник документов. – М., 1962-1981
16. Вторая мировая война. Актуальные проблемы. – М., 1995.
17. Гальчинський А.С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: Методологічні аспекти. – К.: Либідь, 2006.
18. Гвоздарев Б.И. Организация американских государств. – М., 1960.
19. Гиренко Ю.С. Сталин-Тито. – М., 1991.

20. Глухарев Л.И. Европейские сообщества: в поисках новой стратегии. – М., 1990.
21. Грайнер Б. Американская внешняя политика от Трумена до наших дней. – М., 1986.
22. Громыко А. Внешняя политика США: уроки и действительность. 60 - 70-е годы. – М., 1978.
23. Движение неприсоединения в документах и материалах. – М., 1975.
24. Джонсон П. Современность. Мир с двадцатых по девяностые годы. – М., 1995.
25. Диалог в Гаване. Карибский кризис. Документы // Международная жизнь. 1992. № 10; 1993. № 1.
26. Дипломатия развивающихся государств. – М., 1976.
27. Добрынин А. Карибский кризис. Свидетельства участника // Международная жизнь. – 1992. – № 7
28. Добрынин А.Ф. Сугубо доверительно. Посол в Вашингтоне при шести президентах США (1962 -1986). – М., 1997
29. Дюррозель Ж.Б. Історія дипломатії від 1919 р. до наших часів. – К., 1995.
30. Документальні матеріали зі всесвітньої історії: Практикум для студентів. – Ніжин, 2000.
31. Документы международных отношений и внешней политики СССР (1917-1945). – М. 1996.
32. Дейвіс Н. Європа: Історія/ Пер з англ.. – К.: Основи, 2000.
33. Дубинин Ю.А., Мартынов Б.Ф., Юрьева Т.В. История международных отношений (1975-1991 гг.): Учебник. – М., 2006.
34. Європа между миром и войной. 1918-1939. – М., 1992.
35. Эдельман Дж. Р. Прелюдия холодной войны: к истории советско-американских отношений. // Вопросы истории. – 1991. – № 6.
36. Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред.. Г.М Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2007.

37. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003) / Відп. Ред.. С.В. Віднянський. – К.: Генеза, 2004.
38. История европейской интеграции. 1945 - 1994. – М., 1995.
39. История международных отношений на Дальнем Востоке. Хабаровск, 1965.
40. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1918-1945). Навчальний посібник. – К., 2001.
41. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945-2002). Навчальний посібник. – К., 2003.
42. Иванов А.Г. Великобритания и мюнхенский уговор / В свете архивных документов// Новая и новейшая история. – 1988. – №6.
43. Илюхина Р.М. Лига Наций 1919-1934. – М., 1972.
44. Історія сучасного світу: Навч. –метод. посіб. для самост. вивч. дисц./ В.Ф. Салабай, І.Д. Дудко, Л.О. Титаренко та ін. – К.: КНЕУ, 2006.
45. Как принималось решение о возведении берлинской стены. // Новая и новейшая история. – 1999. – №2.
46. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года. – М., 2000.
47. Калядин А. проблемы запрещения испытаний и распространения ядерного оружия. – М., 1976.
48. Карягин В. Берлин от «железного занавеса» до бетонной стены // Международная жизнь. – 1991. – № 4 – 8.
49. Кашлев Ю. Общеевропейский процесс: вчера, сегодня, завтра. – М., 1990.
50. Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997.
51. Кисилев В.И. Палестинская проблема в международных отношениях: региональный аспект. – М., 1998.
52. Кокошин А.А. В поисках выхода. Военно-политические аспекты международной безопасности. – М., 1989.
53. Корниенко Г.М. Новое о Карибском кризисе // Новая и новейшая история. – 1991. – № 3.

54. Корниенко Г.М. Холодная война. Свидетельство ее участника. – М., 1994.
55. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. – К., 2001.
56. Крушинський В. Ю. Міжнародні відносини та світова політика. 1945–1980. Дати. Події. Факти. Навч. посіб. Для студентів гуманітарних спеціальностей ВНЗ / В.Ю. Крушинський, В.А. Манжола. – К.: Либідь, 2007.
57. Кулик Б.Т. США и Тайвань против КНР. 1949-1957 // Новая и новейшая история. – 1995. – № 5.
58. Куманев Г.А., Селезнев Г.К. Американская политика «новых рубежей» в Латинской Америке. – М., 1972.
59. Латинская Америка в международных отношениях. XX век: В 2 т. – М., 1988.
60. Лебедев А. Очерки британской внешней политики. 60 - 80-е годы. – М., 1988.
61. Ледовский А.М. Переговоры И.В. Сталина с Мао Цзедунгом в декабре 1949 – феврале 1950 // Новая и новейшая история. – 1997. – № 1.
62. Максимычев И. Конец Берлинской стены. // Международная жизнь. – 1991. – №2.
63. Манжола В.А. Ядерное оружие Франции и вопросы европейской безопасности. – К., 1989.
64. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–70-ті роки): Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вузів/ В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін.. – К., Либідь, 2003.
65. Мир между войнами. Избранные документы по истории международных отношений 10-х – 40-х гг. – М. 1996.
66. Международные конфликты. – М.. 1972.
67. Международные отношения в Азиатско-Тихоокеанском регионе. – М., 1979.
68. Международные отношения на Дальнем Востоке в послевоенные годы: В 2 т. – М., 1978.

69. Мельников Е. Корейская война 1950 – 1953 гг. размышления о причинах конфликта и его действующих лицах // *Международная жизнь*. – 1995. – № 8.
70. Морозов Г. Лига Наций – взгляд через полвека. // *Вопросы истории*. – 1992. – №2-3.
71. Морозов Г.И. Международный терроризм. // *США: экономика, политика, идеология*. – 1997. – №2.
72. Мусатов В.Л. СССР и венгерские события 1956 г. Новые архивные материалы // *Новая и новейшая история*. – 1993. – № 1
73. Наринский М.М. СССР и «план Маршалла». По материалам архива Президента РФ // *Новая и новейшая история*. – 1993. – № 2
74. Наринский М.М. Берлинский кризис (1948-1949 гг.). Новые документы из российских архивов. // *Новая и новейшая история*. – 1995. – №3.
75. Нариси з історії (1901-1945) ХХ століття: Історія, економіка, політика, ідеологія. Книга 1. За редакцією А.Ф. Трубайчука. – К., 1998.
76. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. – К., 2009.
77. Организация африканского единства: Сборник документов. – М., 1970.
78. Организация Объединенных Наций: Сборник документов. – М., 1981.
79. Орлик И.И. Запад и Прага в 1968 г. // *Новая и новейшая история*. – 1996. – № 3.
80. Павленко Ю.В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства. – 2-е вид. – К.: Либідь, 1999.
81. Пахненко Г. Анатомия одного политического решения: К 45-летию плана Маршалла // *Международная жизнь*. – 1992. – № 5
82. Первая мировая война и проблемы политического переустройства Центральной и Юго-Восточной Европы. – М., 1991.
83. Петров Д.В. внешняя политика Японии после второй мировой войны. – М., 1993.
84. Пихоя Р.Г. Чехословакия, 1968. Взгляд из Москвы. По документам ЦК КПСС // *Новая и новейшая история*. 1994. № 6; 1995. № 1

85. Политические кризисы и конфликты 50 – 60-х годов в Восточной Европе. – М., 1993.
86. Політична історія ХХ ст.: навчально–методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В.Ф. Салабай, Я.А. Титаренко, Л.О. Панчук та ін. – К., 2002.
87. Политические переговоры – СССР, Великобританки и Франции 1939г. в свете французских дипломатических документов / Новая и новейшая история. -1989 – № 6.
88. Примаков Е.М. Анатомия ближневосточного конфликта. – М., 1984.
89. Радионов А.А. Записки посла СССР а Пакистане. 1971 – 1974 // Новая и новейшая история. 1997. № 1 – 2
90. Рахманинов Ю.Н. Послевоенное урегулирование в Европе. – М., 1984
91. Рогов С.М. 11 сентября 2001 года: реакция США. // США-Канада: экономика, политика, культура. – 2001. – №11.
92. Розанцева Н.А. ООН в алжирской политике де Голля (1958 – 1962) // Новая и новейшая история. – 1995. – № 4
93. Рощин А. ООН и «холодная война» // Новая и новейшая история. – 1991. – № 5
94. Рощин А. Так начиналась ООН // Международная жизнь. – 1992. – № 7
95. Рощин А. Международная безопасность и ядерное оружие. – М., 1979
96. Рощин А. Послевоенное урегулирование в Европе. – М., 1989
97. Рубан С.Н. Участие СССР в корейской войне (новые документы) // Вопросы истории. – 1994. – № 11
98. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть): Навч.-довід. посібник. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005.
99. Сич О.І. Історія західного суспільства в міжвоєнний період (1919–1939): Навч. посібн. – Чернівці: Наші книги. – 2008.

100. Сич О.І. Світ в другій половині ХХ – на початку ХХІ : основні тенденції політичного та соціально–економічного розвитку: Навч. посібн. – Чернівці, 2010.
101. Современные международные отношения.: Учебник. – М., 2000.
102. Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных СССР с иностранными государствами. – М., 1954.
103. Сборник документов и материалов по Японии. 1951 – 1953. – М., 1954.
104. Сборник основных документов по вопросам советско-японских отношений. 1954 – 1972 гг. – М., 1973.
105. Секретная советско-югославская переписка 1948 г. // Вопросы истории. – 1992. – № 4 – 7.
106. Славинский Б.Н. Советская оккупация Курильских островов (август – сентябрь 1945). – М., 1993.
107. Советская внешняя политика в годы «холодной войны». – М., 1995.
108. Советская внешняя политика в ретроспективе. 1917 – 1991. – М., 1993.
109. СССР в борьбе за безопасность и сотрудничество в Европе. 1964 – 1987: Сборник документов. – М., 1988.
110. СССР в мировом сообществе: от старого мышления к новому. – М., 1990.
111. СССР и восточноевропейские страны в 1994 – 1949 гг. – М., 1995.
112. Стрижов Ю. СССР и создание государства Израиль // Международная жизнь. – 1995. – № 11 – 12.
113. Суэцкий канал: Сборник документов. – М., 1957.
114. Текст Североатлантического договора // Международные отношения и внешняя политика СССР: Сборник документов. 1871 – 1957. – М., 1957.
115. Типпельскирх К. История Второй мировой войны. – Т.1-2. -М., 1995.
116. Тойнбі А. Дж. Дослідження історії. – Т. 1-2. – К.: Основи, 1995.
117. Тоталитаризм в Европе ХХ века. Из истории идеологий, движений, режимов и их преодоления. – М., 1996.
118. Топорнин Б.Н. Европейская интеграция : правовые проблемы. – М., 1992

119. Топорнин Б.Н. Европейское право. – М., 1998
120. Трубайчук А.Ф. Друга світова війна. – К.: Либідь, 1999.
121. Тюлин И.Г. Внешнеполитическая мысль современной Франции. – М., 1988.
122. 1939 год: уроки истории. – М., 1990.
123. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття: Навч. посібн./ За ред. проф. Малика Я.Й. – Львів: Світ, 2004.
124. Федоренко Н.Т. Сталин и Мао Цзедун // Новая и новейшая история. 1991. № 1.
125. Филлитов А.М. Германский вопрос: от раскола к объединению. – М., 1993.
126. Фридрих К., Бжезинский З. Тоталитарная диктатура и демократия. – М., 1991.
127. Холодная война. Новые подходы, новые документы. – М., 1995.
128. Цветков Г.Н. СССР и США: отношения, влияющие на судьбы мира. К., 1988.
129. Цветков Г.М. Міжнародні відносини і зовнішня політика в 1917- 1945рр. Навч. посіб. для студентів ВНЗ. – К.: Либідь, 1997.
130. Цимбалістий В.Ф. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник, 3-тє вид. стереотипне. – Львів: Новий світ, 2006.
131. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. – К: Либідь, 2006.
132. Чекаленко Л. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник. – 2 вид. – К.: Кондор, 2011.
133. Чувахин Д. С. Записки советского посла в Израиле. 1964 – 1967 // Новая и новейшая история. 1996. № 5.
134. Шлезингер А. Некоторые уроки «холодной войны» // Новая и новейшая история. 1991. № 1.
135. Шпенглер Освальд. Закат Европы. –Т.1. – М.: Мысль, 1993.

136. Эдельман Дж. Прелюдия «холодной войны»: к истории советско-американских отношений // Вопросы истории. – 1991. – № 6.
137. Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М.: Республика, 1994.

Допоміжна

1. Авраменко С. Актуальные проблемы Западной Европы: экономика, політика и идеология. – М., 1990.
 2. Адиебеков Р. Коминформ и послевоенная Европа (1947-1956). – М., 1994.
 3. Батюк В. Геополитический контекст начала холодной войны: уроки для 90-х/ США //ЭПИ. – 1994, – №8-10.
 4. Белоус В. На пути к глобальной безопасности. МЭМО, 1999, №9.
 5. Белоусов М. Участие Украинской ССР во взаимодействии стран социализма в ООН/ Весник КГУ. – 1982. – №14.
 6. Борко Ю. Общеввропейский дом: что мы о нем думаем? – М., 1991.
 7. Брандт В. Воспоминания. – М., 1991.
 8. Богомолов О. Перед вызовами глобализма //Свободная мысль. – 2003. – №8.
 9. Бузгалин А. Призрак антиглобализма //Свободная мысль. – 2003. – №1.
 10. Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации. – М., 2002.
 11. Быков А.И. Вызовы глобализации и перспективы европейской интеграции. – М., 2004.
 12. Весник МИД СССР, 1990.
 13. Волощук П. Адаптация НАТО к новым мировым реалиям, Подтекст, 1997, №5-6.
 14. Воронов К. Будущее Европы: безопасность через международные отношения МЭМО, 1998, №3.
 15. Грани глобализации. Трудные вопросы современного развития. – М., 2003.
- Горбатчук Г. Кудряченко. Відносини ФРН-НДР: від визначення до єднання. –

К., 1994.

16. Гудич Ф. Місце і роль України в новому геополітичному просторі. Нова політика, 1998, №5.

17. Данилевский Н.Я. Россия и Европа. – М., 2002.

18. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии. 1990.

19. Глинкина С.П., Куликова Н.В. Глобальный кризис и его особенности в новых странах – членах ЕС // Новая и новейшая история. – 2010. – № 2.

20. Иноземцев В. Несколько гипотез о мировом порядке XXI века //Свободная мысль. – 2003. – №10,11,12.

21. Иноземцев В. Расколота цивилизация. – М., 1999.

22. История международных отношений и внешней политики СССР в трех томах. – М., 1986-1987.

23. Коппель О, Пархомчук О. Міжнародні відносини ХХ сторіччя. – К., 1999.

24. Катляр В.С. «Развитие стратегических концепций США и НАТО после 11 сентября 2001 года». – М., 2003.

25. Кофі Аннан. Ми народи. Роль Організації Об'єднаних Націй у ХХІ столітті. –К., 2001

26. Кривожиha В.И. Борьба с терроризмом: перспективы сотрудничества России и Запада. – М., 2002.

27. Лакер У. Терроризм в эпоху постмодернизма // США: экономика, политика, идеология. – 1997. – №2.

28. Мирский Г. Еще раз о распаде СССР и этнических конфликтах. МЭМО, 1997, №2.

29. Немчинов И. Украинский ответ на геополитические вызовы. Подтекст, 1998, №27, 28.

30. Политические кризисы и конфликты 50-60 гг. в Восточной Европе. – М., 1993г.

31. Скороход Л. Скороход Ю. Миротворча діяльність на тернах СНД. Політична думка, 1997, №11.

32. Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский союз. – М., 2002.
33. Тимербаев Р. Контроль за ограничением вооружений и разоружением. – М., 1983.
34. Толстов С. Європейська безпека в умовах багатопольярного світу // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
35. Уткин А. Будущее Запада. – Свободная мысль. – 2003. – №2.
36. Чекаленко Л. Україна і Республіка Польща: від історичних стереотипів до стратегічного партнерства // Зовнішні справи. – 2010. – № 3-4.
37. Черемин С.Е. Россия в условиях глобализации мировой экономики. – М., 2001.
38. Шемятенков В.Г. Европейская интеграция. – М., 2003.